

Delavska enotnost

Glasilno Zveze sindikatov Slovenije

Glavni urednik Dušan Gačnik
Odgovorni urednik Franček Kavčič

Ljubljana, 28. februar 1985
številka 8, letnik 44, cena 25 din

Naša akcija: Kako nekaterim uspeva dobro gospodariti v sedanjih težavnih razmerah

Strel v svojo tarčo

Da se v težavnih gospodarskih razmerah tudi da dobro gospodariti, smo že večkrat pisali, dokazovali. Dokazujejo pa tudi nekatere, vendar ne tako redke delovne organizacije, ki so se tudi v lanskih zaostrenih razmerah uspele dvigniti nad povprečje oziroma prav v sam vrh najuspešnejših delovnih organizacij pri nas. Nekaterim je uspelo celo realno povečati osebne dohodke, kar je seveda eden najbolj prečiščenih kazalcev uspešnosti.

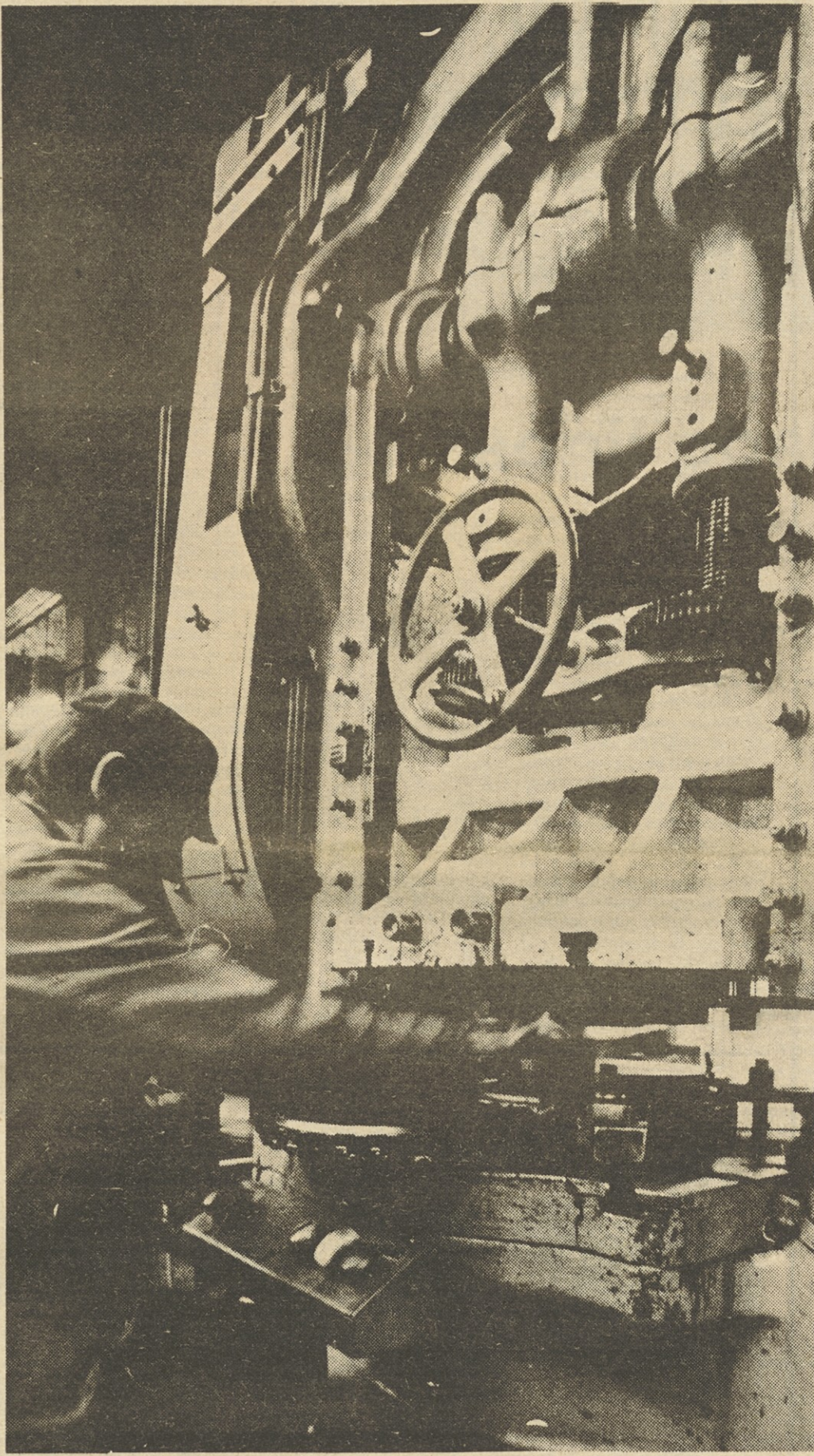
Kakšen je recept za kljubovanje naši zadolženosti v tujini, nelikvidnosti, tečajnim razlikam, inflaciji in drugim težavam, ki nas pestijo? Odštejmo tržne ugodnosti, monopolni položaj mnogih uspešnih proizvajalcev, navijanje cen in izsiljevanje drugih ugodnosti. Kaj nam ostane?

Iz pogovorov te dni v več slovenskih kolektivih, ki se upravičeno štejejo med nadpovprečno uspešne v lanskem letu (in ki jih tokrat kratko objavljamo), smo izluščili predvsem tole: znali so poiskati notranje rezerve in jih čimboljše izkoristiti. Notranje rezerve pa so večinoma le poslovne in organizacijske slabosti, ki večajo poslovne stroške na enoto proizvoda, slabšajo kakovost izdelkov in jim zbijajo konkurenčnost na trgu, tozdu pa rentabilnost in stopnjo dohodka. Tu bi lahko naštel vrsto takšnih pomanjkljivosti, mnoge so sorazmerno majhne — toda po pogovoru, da niti osel ne prenese sto majhnih tvorov, postanejo skupaj za tozdu ali delovno organizacijo preveliko poleno pod nogami. Ob tem je treba poudariti, da v mnogih okoljih takšnih slabosti še vedno ne znajo odkrivati ali pa jih vodstveni sestavi namenoma zamolčijo, ker se raje kratkoročno in kratkovidno rešujejo z dviganjem cen ali pa računajo na družbeno pomoč v primeru težav. V organizacijah, kjer dobro gospodarijo, svoje napake odkrito razgrnejo in razčlenijo — ter potem iščejo rešitve in boljše poti. Takšno delo je kajpak temelj vsakega uspešnega ukrepa za izboljšanje gospodarjenja. Praviloma pa v dobrih organizacijah tudi osebni dohodki ne zaostajajo za nadpovprečnimi rezultati. Jasno, boste dejali, kjer so dobri rezultati, tudi ni nobena umetnost imeti dobre plače. Toda — nekateri kolektivi so postali nadvse poslovno uspešni šele potem, ko so ustrezno uredili sistem nagrajevanja delavcev!

Vendar je treba dodati še tole: čeprav imajo mnoge delovne organizacije dobre gospodarske rezultate, le-teh ne bi mogle doseči, če ne bi imele izdelkov, ki jih trg sprejme, če ne bi imele ustrezne tehnologije, proizvodne in poslovne organiziranosti, kakovostnih izdelkov in seveda primerne cene zanje. Vsega tega pa kajpak ni moč doseči samo z omenjenimi notranjimi ukrepi, pa če so še tako pomemben dejavnik gospodarjenja. Potrebna je precej denarja, veliko znanja in tržne sposobnosti. Zlasti sredstev je premalo, pa tudi znanje je dokaj razpršeno, zato tudi najuspešnejše delovne organizacije ne gredo v letošnje leto in naslednja brezskrbno. Položaj se lahko zasuce »čez noč«!

Več o tej akciji: stran 6 in 7.

Boris Rugelj

Kaj o tem menite vi?

Obisk predsednika mednarodnega olimpijskega komiteja Juana Antonia Samarancha — bil je gost jugoslovanskega olimpijskega komiteja — je znova sprožil vrsto razprav o organizaciji športnih tekmovanj na najvišji svetovni ravni v Jugoslaviji. Med šestimi kandidati za organizacijo letnih olimpijskih igr leta 1992 je tudi naša prestolnica in ima pri tem, kot poudarja gospod Samaranch, velike možnosti.

Seveda je več objektivnih resnic, ki govore v prid organizaciji takih in podobnih spektaklov, po drugi strani pa tudi precej takih, ki opozarjajo pred izredno drago megalomanijo. Dobro namreč vemo, kako je danes s stiskanjem pasov v Jugoslaviji, in da so za nami časi, ko smo z lahkim srcem šli v velike naložbe, ne da bi se kaj dosti spraševali, kakšen bo končni finančni učinek. Pa smo se iz dosedanje prakse, ta namreč sploh ni tako revna, kaj naučili?

Nekaj že, saj smo se med drugimi dogovorili oziroma na višji ravni izdelali predlog družbenega dogovora o pogojih za organiziranje in skupno financiranje mednarodnih športnih prirediteljev v Jugoslaviji. Po tem predlogu družbenega dogovora naj bi namreč v bodoče organizirali pri nas letne in zimske olimpijske igre, mediteranske igre, letne in zimske univerziade, svetovna prvenstva v eni ali več športnih panogah in evropska prvenstva le tedaj, ko le-te pripomorejo k splošnemu napredku, popularizaciji športa in telesne kulture v Jugoslaviji in so za našo državo družbenoekonomskega in političnega pomena. Jedro dogovora pa so vsekakor natančna in nedvoumna navodila za izdelavo elaborata, ki ga mora kandidat predložiti podpisnikom dogovora. Po dogovoru naj bi stroške organizacije športne prireditelji krili v glavnem prireditelji sami in njegova republika oziroma pokrajina (85 odstotkov), manjši del izdatkov pa bi lahko šel v breme federacije in drugih republik oziroma pokrajin.

Skupščina SR Slovenije in slovenski izvršni svet sta predlog Zbora republik in pokrajin pri Skupščini SFRJ seveda podprla. In prav je tako, saj iz prakse vemo, da velja tudi na tem področju končno napraviti red. Toda, za sporazum moramo biti vsi, ne le v eni republiki. In ker očitno nismo, se nam obeta nov športni spektakel na najvišji svetovni ravni, ne da bi vnaprej vedeli, kdo bo zanj poravnal račun.

Andrej Ulaga

Mreža srednjih šol naj zdaj ostane nespremenjena

Z reformo srednjega šolstva je bilo potrebno tudi na novo oblikovati mrežo srednjih šol. Z ukinitvijo gimnazije, ki je ni nadomestil noben tako širok in splošen program, se je pojavil problem, kakšne programe naj bi izvajale srednje šole. V večjih krajih niso hoteli opustiti že vpejanih programov, v manjših pa so jih želeli čimveč.

O oblikovanju mreže šol se dogovarjajo uporabniki in izvajalci v posebnih izobraževalnih skupnostih. Žal pa se takšne razprave največkrat sprevržejo v lici citiranja, kjer predstavniki občin in šol zagovarjajo širjenje v svojo korist, nasprotnih argumentov

pa ne upoštevajo. Rezultat vsega tega je nestrpnost, ki se pojavlja že kar vsa leta od reforme sem. Obenem kot protiutež vsem lokalizmom nimamo izdelanih ustreznih strokovnih meril, po katerih bi lahko argumentirano presojali. Razprave vedno potekajo pod pritiskom časa, zato prihaja do kompromisov, srednješolska mreža pa je vedno bolj razdrobljena.

Ko so v svetu za vprašanja izobraževanja znanosti in kulture pri RS ZS Slovenije razpravljali o problematiki oblikovanja mreže, so menili, da je voluntarizmu in samovolji na tem področju treba narediti konec. Zato so predlagali predsedstvu

RS ZSS, naj sprejme ustrezne sklepe za dejavnejše vključevanje sindikatov v oblikovanje mreže šol.

Mreža šol mora zagotavljati kakovostno opravljanje vzgojno-izobraževalnega dela, upoštevati mora demografsko stanje, potrebe združenega dela in seveda gnotne možnosti. Ta merila bi morali podrobneje razčleniti, skrbno preučiti sedanjo mrežo ter na podlagi tega pripraviti postopen program preoblikovanja mreže. Dokler ne bo teh meril, naj sedanje mreže ne bi spreminjali.

Zato v sindikatih menijo, da mora mreža srednjih šol v šol-

skem letu 1985-86 ostati takšna kot letos, saj je do začetka novega šolskega leta premalo časa, da bi jo spreminjali, to pomeni uspešno pripraviti kakovostne in pretehtane nove rešitve.

V republiški izobraževalni skupnosti bi morali nemudoma oblikovati strokovno skupino, ki naj prouči merila za oblikovanje mreže šol. Te morajo upoštevati dejanske razvojne kadrovske potrebe združenega dela, demografske kazalce, usposobljenost pedagoškega kadra, mrežo domov za učence in druge okoliščine za oblikovanje smotrne mreže.

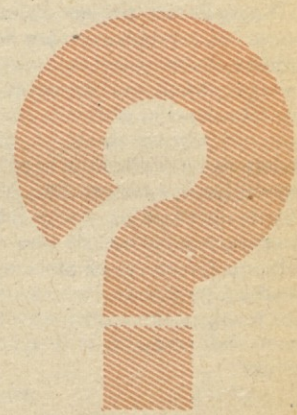
Potrebujemo torej akcijski načrt, ki bo vseboval predlog za

posebno preoblikovanje mreže s kadrovskimi in materialnimi rešitvami. Posebej je pri tem pomembna socialna varnost pedagoških delavcev, saj jo nadaljnje drobljenje mreže že ogroža.

Vsak predlog za spreminjanje mreže mora vsebovati tudi finančne kazalce, tako da bodo uporabniki vedeli, koliko bo to stalo.

O mreži smo se doslej začeli vedno pogovarjati na začetku koledarskega leta, kar je gotovo slabilo delo na šolah. Zato bi morali po mnenju sveta oblikovati mrežo na podlagi meril najmanj za eno srednjeročno obdobje.

Igor Žitnik

DRUGA STRAN

So v občinah ljudje brez poguma?

Vse kaže, da se je pregovor previdnost je mati modrosti, krepko vsidral v zavest oblikovalcev občinskih resolucij o letošnjem družbenoekonomskem razvoju. Tako dosledno se ga drže, da nas mora upravičeno skrbeti za njihovo počutje (bržkone pa tudi za delegate v skupščinah), kajti vsi skupaj so pokazali, da nimajo poguma in marsikje tudi ne znanja o tem, kaj mora vsebovati občinska resolucija v sedanjih gospodarskih zagatah in glede na to, kar smo zapisali v dolgoročni program gospodarske stabilizacije. Skratka: če pobrskamo po občinskih resolucijah, opazimo lagodnost, morda celo capljanje na mestu v razvoju in njegovem načrtovanju, ne pa agresivnosti, za katero smo se opredelili z republiško resolucijo.

Republiški analitiki ugotavljajo, da občinske resolucije »zmanjšujejo« kar nekaj pomembnih razvojnih postavk in tistih ciljev gospodarjenja, ki so sicer ambiciozni, vendar tudi stvarni in od tega, ali jih bomo dosegli, je odvisno marsikaj. Predvsem to, ali bomo vendarle obvladali padanje realnih osebnih dohodkov in storili tudi večji korak za ureditev (gmotnega) položaja v nekaterih družbenih dejavnostih. Zato se nam zdi umestno opozorilo predstavnikov izvršnega sveta skupščine SRS, da v sedanjih gospodarskih in družbenih razmerah ne moremo ravnati tako nekritično do občinskih resolucij, kot smo se v preteklosti, kajti tudi te morajo biti sredstvo za mobilizacijo vseh in vsakogar za doseg optimalno postavljenih gospodarskih in družbenih ciljev. Zanimivo je, da slovenski župani na posvetu v skupščini niso ravno samokritično govorili o tem, zakaj takšni cilji, zakaj prenzika rast družbenega proizvoda, industrijske proizvodnje itd. Če je molk zgovoren, potlej bi za molk številnih predsednikov občinskih skupščin o tej temi lahko malce zlobno, toda pritrđilno odgovorili na vprašanje v naslovu.

Pa vendarle nas mora skrbeti, ker le v redkih občinah načrtujejo povečanje ekonomičnosti poslovanja, ko pa smo se vendar dogovorili, da mora biti to temelj za letošnje hitrejšo rast družbenega proizvoda! Povsem posplošene »akcije«, in marsikje niti takšnih ne, je moč najti v občinskih resolucijah, s katerimi bodo zagotavljali kakovostnejšo gospodarsko rast in večji prispevek kakovostnih dejavnikov gospodarjenja in razvoja. Le v 17 občinah menijo, da se bo treba temeljito spopasti s slabo organizacijo dela in poslovanja in le v devetih občinah vidijo notranje rezerve v zmanjšanju stroškov na enoto proizvodnje in samo v štirih občinah so zapisali, da bodo preučili ali je moč povečati število izmen v organizacijah združenega dela.

Varčevanje z energijo in njeno gospodarno porabo so omenili le v Ravnah in v Škofji Loki, racionalizacijo transporta v Trbovljah; v Radljah in v Sevnici vidijo možnost za kakovostno rast gospodarstva v povezovanju z drobnim gospodarstvom. Konkretneje pa razčlenjujejo v občinskih resolucijah boj za večjo storilnost, ekonomičnost in donosnost še v Ajdovščini, Novi Gorici, Kranju in v Novem mestu.

Že to, kar smo našli, je dovolj zgovorno. Kaže, da se v mnogih občinah še ne zavedajo, da s prepisovanjem besedil iz republiških listin (ponekod tudi predlanskih, z novimi števkami) ne bomo prišli nikamor. Resolucija, občinska pa še posebej, mora biti odgovor na dileme danes in letos sredstvo za mobilizacijo in za neposredno spreminjanje razmer. Smo prezahtevni? Za tiste občine, kjer vedo, kaj bi radi in kaj zmorejo, gotovo ne. Za one, kjer pa teče življenje še zmeraj po starem, brez novih spodbud, pa morda. Pa so svoj glas k takšnim resolucijam v občinah zagotovo pristavili tudi sindikati in drugi občinski dejavniki!

Marjan Horvat

Pomoč najbolj potrebnim

V trenutku, ko življenjski stroški spet naglo naraščajo, osebni prejemki prebivalstva pa jim ne morejo ustrezno slediti, si socialna politika ne more pomagati drugače, kot da predlaga in zahteva izjemno povečanje socialnovarstvenih pomoči. Postavlja pa se ključno vprašanje: ali socialna politika lahko zahteva valorizacije in predčasno uveljavljanje samoupravnega sporazuma o socialnovarstvenih pomočeh v trenutku, ko gospodarska rast nazaduje? To vprašanje se zdi tembolj na mestu, ker so domala vsi letošnji cilji socialne politike (opredeljuje jih težnja po ohranitvi sedanje ravni življenjskega standarda) obešeni na načrtovano (alternativno) 5-odstotno gospodarsko rast. Odgovor je kajpak na dlani, če imamo pred očmi dnevno politično in daljnoročno zahtevo, da pač ne moremo deliti več kot ustvarimo. Popolnoma drugače pa se pričujoč odgovor zasuje, ko se v tej zvezi vprašamo, kje je zdaj toliko opevana ekonomska vlaga socialne politike. Količnik omenjena zahteva deluje ekonomsko in zdravovzurnsko, po drugi strani utegne biti velika potuha odgovornim dejavnikom gospodarjenja, ki slej ko prej skrbijo zgolj za to, da se ne porabi

več, kot se ustvari, bolj malo pa jih takšna socialna politika sili v napore za večje in produktivnejše ustvarjanje. V nedavnem pogovoru novinarjev s predstavniki skupščin samoupravnih interesnih skupnosti ter delavci strokovne službe teh sisov smo bili bržda prav zaradi tega priče podpore politiki ljubljanskih sindikatov, ki od odgovornih predstavnikov gospodarskih subjektov zahtevajo, da omogočijo delavcem zaslužiti takšne osebne dohodke, s katerimi je moč kolikor toliko normalno preživeti. Korak naprej od tu pa je bila ugotovitev, da bo v pripravi za oblikovanje razvojnih smernic prihodnjega srednjeročnega obdobja nujno potrebno poskrbeti za sistemsko delovanje ekonomske vloge socialne politike. Posebno poglavje v tem pogovoru je bil tudi samoupravni sporazum o uveljavljanju socialnovarstvenih pomoči, ki naj ne bi širil kroga upravičencev do pomoči (že sedaj jih je v naši republiki kakih 250.000), bi pa skupaj z uvedbo socialne evidence bolj skrbel za to, da bi bila pomoč ustrezna in da bi prišla v prave roke. Zdajšnja praksa, ko so na primer v Celju ugotovili, da je dobilo takšno ali drugačno socialno pomoč tudi 14

O kazalcih razvitosti

Ko so na minuli seji predsedstva CK ZKJ govorili o spodbujanju gospodarskega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in pokrajin, so ugotovili, da je doslej doseženo soglasje o objektiviziranih merilih za določanje razvitosti socialističnih republik in pokrajin. Menili so, da je treba delo pri dokončnem oblikovanju kazalcev pospešiti, hkrati pa mora ZIS preučiti rezultate dosedanjega razvoja pa tudi možnosti in potrebe nadaljnega razvoja vseh socialističnih republik in avtonomnih pokrajin v okviru priprav srednjeročnih načrtov razvoja. Pri odmerjanju sredstev za pospeševanje razvoja gospodarsko manj razvitih socialističnih republik in SAP Kosovo je treba upoštevati objektivne gospodarske razmere, težave in možnosti vsega združenega dela.

Predsedstvo CK ZKJ tudi opozarja, da je treba izpopolnjevati sistem in politiko pospeševanja razvoja gospodarsko manj razvitih prek sklada za kreditiranje hitrejšega razvoja teh območij in sicer tako, da bodo spodbude še bolj temeljile na združevanju dela in sredstev, na dohodkovnih odnosih, na skupnih interesih in odgovornosti organizacij združenega dela iz razvitih in gospodarsko manj razvitih republik in pokrajin. Z ukrepi ekonomske politike je treba mnogo bolj spodbujati in širiti združevanje v celoti, zlasti pri uporabi sredstev sklada za manj razvite. Z nadaljnjo preobrazbo sklada je treba v organizacijah združenega dela omogočiti, da si bodo z združevanjem dela in sredstev na podlagi skupnega dohodka in prihodka zagotovile neposreden vpliv na uporabo sredstev sklada in s tem povečale skupno odgovornost za večjo učinkovitost teh sredstev.

M.H.

obrtnikov, nikakor ni sprejemljiva. Bo pa teh pomoči, so rekli, tem manj, čimboljše bo gospodarjenje in čimvečji delež bodo imeli osebni dohodki v celotnem prihodku, s katerim se zdaj ne moremo ravno hvaliti. Vedeti je namreč treba, da so vsi prispevki za sise obračunani iz bruto osebnih dohodkov delavcev. In dokler bodo ti nizki, bodo nizke tudi pokojnine (več kot 50 odstotkov upokojencev prejema manjše zneske od 15.000 dinarjev) kot tudi vse druge pomoči.

Ivo Kuljaj

LISTAMO PO GLASILIH OZDOV

TEJNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SOZO SZ ZELENARJESENE

ŽELEZAR

IZŠEŠTE, 21. FEBRUARJA 1985

Neuspeli referendum draga, a koristna šola

»Neuspeli referendum odpira številna vprašanja in še več zahtev za spremembo našega delovanja in ravnanja«. Tak je naslov obširnega, žal nepodpisanega uvodniškega sestavka v letošnji 7. številki tednika Železar, glasila delavcev sozda SZ Zelezarne Jesenice. V njem piše, kako ta čas v železarni intenzivno razčlenjuje vzroke za velik neuspeh na referendumu 7. februarja. Takrat so se namreč v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih delavci z osebnim izjavljanjem opredeljevali o predlogu samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe. »Poleg vzorčnega anketiranja delavcev analizirajo tudi zapisnike sestankov samoupravnih delovnih skupin in sej delavskih svetov v tozdih in delovnih skupnostih v dneh pred referendumom, da bi iz vsega tega izluščili vzroke za ta neuspeh, ki ima tudi politično težo...« je še pripisano!

V nadaljevanju piše med drugim, »da je štirinajstdnevna propagandno-informativna kampanja premalo, da premagamo nezaupanje delavcev, ki se je nabiralo že dalj časa, in jim v duhu zakona o združenem delu odgovorimo na vprašanja, ki so se postavljala v razpravah o sporazumu. Če bi ravnali tako, potem bi ugotovili, da predlog še ni zrel za referendum, ker je obstajala še vrsta nejasnosti, pa tudi splošno vzdruženje v tozdih in delovnih skupnostih mu ni bilo naklonjeno, in se odločili za kasnejši rok, kar bi bilo politično bolj zrelo, kot vztrajati na razpisnem roku in doživeti tak neuspeh.«

Potem je še navedeno, da sta bila »v razpravah o osnutku, še bolj pa o predlogu samoupravnega sporazuma... v večini primerov prisotna dva argumenta, ki sta prav gotovo tudi osnovna vzroka za tak rezultat referenduma, in sicer: nezaupanje v sporazum, da bi bistveno spremenil sedanje stanje, in da sporazum ne rešuje delitve osebnega dohodka po delu oziroma rezultatih dela, oziroma da v njem niso opredeljeni elementi za stimulacijo dobrega in poštenega dela in kaznovanje slabega dela oziroma nedela...«

Še bi kazalo kaj povzeti ali prepisati, vendar že to pove marsikaj!

Uvodniški sestavek kaže, da dandanašnji le s propagandnimi in informativnimi kampanjami ni več mogoče ljudi prepričevati in pripraviti, da glasujejo za nekaj, kar še ni zrelo za referendum.

V jeseniški železarni imajo tako popoln in celovit samoupravni informacijski sistem, da mu je malo enakih na Slovenskem. Iz poročil o sestankih samoupravnih delovnih skupin, ki jih redno objavlja tednik, je mogoče s skrbnim branjem, iz tedna v teden ugotavljati in tudi odmerjati delovni in razpoloženi utrip delovnih okolij. Ni pa nujno, da pisci zapisnikov med sestanki zapisujejo vanje razpoloženja, dvome, pomisleke in drugačne izraze opredeljevanja delavcev do obravnavanih vprašanj.

Pa bi kazalo tako delati in predvsem upoštevati razpoloženje in dvome ljudi ob načrtovanju takšnih akcij, kot je denimo referendum.

D. R.

Končno dogovor o organiziranosti zdravstva

V Domu sindikatov so v ponedeljek podpisali družbeni dogovor o merilih za samoupravno organiziranje delavcev zdravstvenih organizacij v naši republiki. Podpisniki družbenega dogovora so RO sindikata delavcev zdravstva in socialna varstva, Zdravstvena skupnost, Republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo, Poslovna skupnost za zdravstvo. Skupnost naravnih zdravilišč in Združenje lekarn.

V družbenem dogovoru so dokaj natančno opredeljena vsa merila za oblikovanje tozdov, ozdov in sozdov, kar bo zagotovo omogočilo, da se sedanja raznolika in ponekod tudi nesmiselna organiziranost delavcev poenoti in tudi s tem pripomore k večji delitvi dela v tej dejavnosti in predvsem k večji učinkovitosti. Pričakujemo pa, da prihodnja faza »preoblikovanja« ne bo tako dolga, kot je bila priprava družbenega dogovora. Sodeč po sliki, kjer »minister« za zdravstvo Borut Miklavčič »osvežuje« svoj pečat, bi lahko rekli, da bo dogovor trden in da si ga ne bo vsak po svoje razlagal.

M. H.

Slika: A. Agnič

V SREDIŠČU POZORNOSTI

Zaposlovanje v Sloveniji

Prednost znanju, ne rokam

Ob koncu lanskega leta je bilo v Sloveniji 15.400, v vsej Jugoslaviji pa kakšen milijon nezaposlenih. Ko govorimo o vprašanih zaposlovanja, se zato radi pohvalimo, da imamo v Sloveniji sorazmerno nizko stopnjo odkrite brezposelnosti, manj kot dva odstotka, s čimer se ne morejo pohvaliti ne na Švedskem, Norveškem in ne v Avstriji.

Manj pa so spodbudni podatki, da imamo neugodno izobrazbeno sestavo zaposlenih — celo slabšo od drugih republik, komaj 60-odstotno izkoriščenost obstoječega znanja zaposlenih, približno 10-odstotno prikrito brezposelnost (tako imenovano »nezaposelnost zaposlenih«) in »nezaposelnost zaposlenih« in pa velika nesorazmerja med območji. Marsikje zaposluje močnejše strokovnjake na manj zahtevnih delovnih mestih. Med brezposelnimi narašča število mladih, izobraženih ljudi, zlasti se humanističnih usmeritev.

Nizko brezposelnost smo dosegli bolj na rovaš ekstenzivnega gospodarskega razvoja in ekstenzivnega zaposlovanja, družbeni proizvod pa smo povečali z več zaposlenimi, ne pa z večjo storilnostjo, ali preprosteje rečeno: z zaposlovanjem rok, ne pa znanja.

Zaposlovanje v korak s časom

Čim višji je namreč delež storilnosti v družbenem proizvodu, tem bolj se uveljavljajo kakovostni dejavniki razvoja; čim več prispeva znanje k novo ustvarjeni vrednosti, tem bolj se uveljavljajo tehnološko zahtevne proizvodnje, zato so večje potrebe za zaposlovanje strokovnjakov z visoko izobrazbo. In narobe: čim nižja je stopnja rasti produktivnosti dela, tem bolj gre za ekstenzivni razvoj, ki zahteva predvsem nizko kvalificirano delovno silo. Temeljna postavka našega nadaljnega razvoja, to je preusmeritev gospodarstva, zahteva zato tudi prestrukturiranje zaposlovanja. Temeljna merila za produktivno zaposlovanje bi morala postati strokovnost, ustvarjalnost, inventivnost.

Ne kaže začetni tega, da smo v Sloveniji v minulem razvojnem obdobju dosegli visoko stopnjo gospodarske rasti. Med leti 1960 in 1980 je družbeni proizvod naraščal povprečno za 6,5 odstotka letno. Ob tako dinamični rasti je bilo tudi zaposlovanje v tem obdobju večje za 3,1 odstotka, s čimer smo dosegli nad 40-odstotno zaposlenost prebivalstva.

O ekstenzivnosti zaposlovanja v preteklosti govore številni podatki. Stopnja rasti produktivnosti dela je v primerjavi s šestdesetimi leti upadla v sedemdesetih letih s 4,4 na 2,3 odstotka, delež produktivnosti dela v rasti celotnega dohodka pa s 63,8 na 37,7 odstotka. Krizne razmere gospodarjenja so se v naslednjih letih še zaostriale, saj je povprečna stopnja rasti družbenega proizvoda zdrsnila v obdobju od 1981 do 1983 na 0,2 odstotka, povprečna stopnja rasti zaposlenosti v združenem delu je dosegla 0,7 odstotka; negativni predznak je dobila povprečna stopnja rasti produktivnosti dela v gospodarstvu (-0,5 odstotka), povsem pa je nazadoval delež

produktivnosti v rasti družbenega proizvoda.

Po podatkih zveze skupnosti za zaposlovanje se je tudi v letih od 1981 do 1983 izobrazbena sestava zaposlenih nekoliko izboljšala, vendar ne na rovaš priliva iz šol, ampak predvsem zaradi izobraževanja ob delu oziroma v sistemu, pri nas preveč poudarjenemu, internega priznavanja kvalifikacij na temelju delovnih izkušenj. Drugače pa se je izobrazbena sestava na novo zaposlenih, torej tistih, ki pridejo iz šol, v primerjavi z letom 1981 v letu 1983 celo še poslabšala: manj je na novo zaposlenih delavcev s srednjo šolo in tudi delavcev z višjo in visoko izobrazbo.

Načrtovanje kadrov še v povojih

Načrtovanje kadrovskih potreb je še vedno v povojih. Združeno delo prijavlja vsako leto znova ugodnejšo kvalifikacijsko strukturo potrebe po kadrih, kot pa jih v resnici zaposluje, hkrati pa zaposli za kakih 20 odstotkov delavcev manj kot pa jih prvotno načrtuje. To kaže, da je načrtovanje kadrovskega razvoja in rasti v naših delovnih organizacijah še dokaj nerazvito in takšno ne more biti trdnejša opora uravnavanju razmerij med kadrovskega ponudbo in povpraševanjem.

Po mnenju načrtovalcev bo rast zaposlovanja v naslednjem srednjeročnem obdobju odvisna predvsem od produktivnosti dela. Prva različica zaposlovanja predvideva 3,3-odstotno rast družbenega proizvoda in 1,2-odstotno rast zaposlovanja, druga pa 0,8-odstotno rast zaposlovanja pri prav tako 3,3-odstotni rasti družbenega proizvoda.

Po prvi različici, ki predvideva višjo stopnjo zaposlovanja, naj bi v naslednjem petletnem obdobju na novo zaposlili nad 137.000 delavcev ali povprečno po 27.400 letno; iz šol bi prišlo 28.600 mladih, torej za 1.200 več, kot pa bo na voljo mest. Kot presežek se pojavlja 58 odstotkov ali 4.500 od celotnega priliva I. in II. strokovne stopnje (ozki profil) in tudi petina šolskega priliva višje izobrazbe, na ostalih stopnjah pa nastaja primanjkljaj, ki je najvišji na V. stopnji (srednje šole).

Po drugi različici naj bi v naslednjih petih letih zaposlili le nekaj nad 118.000 delavcev, to je po 23.700 letno. Na splošno predstavlja to skoraj 5.000 delavcev letnega presežka ali 16 odstotkov celotnega šolskega priliva v enem letu. V presežek sta skoraj v celoti zajeti I. in II. zahtevnostna stopnja (nekvalificirani in polkvalificirani) in deloma tudi VI. stopnja (višja izobrazba). Večji primanjkljaj kot pri prvi različici pa je zaslediti pri VII. stopnji (visoka izobrazba), vendar zvečine tehničnih usmeritev.

Priliv bo večji od potreb

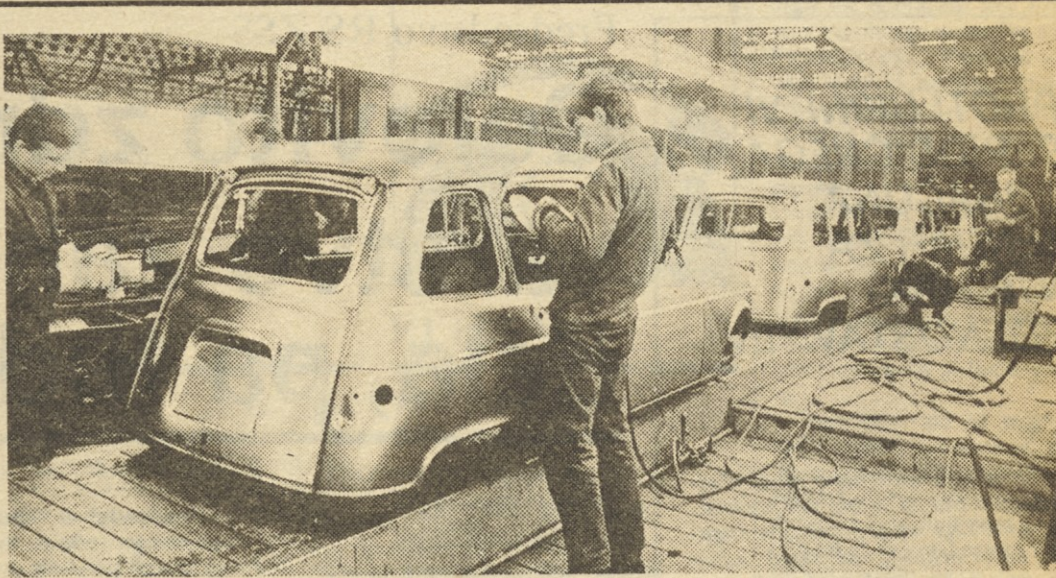
Iz obeh napovedi je moč izluščiti, da bo v naslednjem petletnem obdobju priliv iz šol večji, kot pa bo na voljo delovnih mest, zato bo brezposelnost s precejš-

njo verjetnostjo naraščala. Primanjkovalo pa bo tehničnih kadrov V. zahtevnostne stopnje in visokošolskih diplomantov. Izobrazbena struktura neskladja med šolskim prilivom in potrebami združenega dela po kadrih bodo zahtevala čimbolj učinkovit in prožen sistem preusposabljanja.

V zaostrenih gospodarskih razmerah se bo zaposlovanje v prihodnje ukvarjalo s tremi sklopi vprašanj: prvič, kako spremeniti tehnološko sestavo proizvodnje ob spoznanju, da se s produktivnejšo proizvodnjo zmanjšajo potrebe po delu; drugič, kako zmanjšati prikrito nezaposelnost, to je zaposlitev, ki postaja zaradi večje produktivnosti nepotrebna; in tretjič, kako ustvariti možnosti za vključitev novih delavcev v delo, predvsem mladih, ki prihajajo iz šol.

Iz kopice dokumentov o vprašanih zaposlovanja in produktivnosti dela lahko na koncu strnemo naslednje misli: rast zaposlovanja in produktivnosti naj bi uresničevali z večjo reorganizacijo proizvodnje, z boljšo organizacijo dela, z boljšo izrabo vseh možnosti za produktivno zaposlovanje, z odpiranjem novih delovnih mest — zlasti v drobnem gospodarstvu, kmetijstvu, turizmu, stanovanjski zidavi — pa s pre zaposlovanjem delavcev med organizacijami združenega dela in dejavnostmi, z večjo mobilnostjo delavcev tako v prostoru kot v poklicu. Pri tem je odločilna naloga delavcev v tozidih in drugih dejavnikov, da skrbijo za zaposlitvene programe.

Marija Frančeškin

IMV — novo vodstvo:

Še zadnji poskus?

Po mrzličnih iskanjih rešitve za IMV v zadnjih tednih je te dni novomeška občinska skupščina sprejela sklep o uvedbi ukrepa časnega družbenega varstva v (pravno še neregistriranem) sozdu IMV. Nova »prisilna uprava«, ki jo vodi dipl. inž. Marjan Anžur iz ljubljanskega Smelta, je tako že četrta ekipa, ki bo skušala rešiti vedno bolj nevarno gugajočo se novomeško barko.

Ob tej priložnosti so v Novem mestu sklicali novinarsko konferenco, na kateri pa novinarjem razen omenjenega in razen ponavljanja že znanih dejstev in podatkov niso povedali nič novega. Ko razmišljamo o »novem«, mislimo seveda na takšen sanacijski program, ki bi zagotavljal donosnost in s tem socialno varnost za okoli 5800 novomeških delavcev. O tem za zdaj v Novem mestu (po štirih letih sanacije!) še vedno ne vedo povedati nič otipljivega.

Spričo tega novinarjem pač ni preostalo drugega, kot da so svojim redakcijam javili oguljene fraze, ki so v rabi ob takšnih priložnostih. Tako je bila javnost obveščena, da so delegati novomeške občinske skupščine glasovali za vnovični skrajni ukrep pač zato, ker so iz predloga svojega izvršnega sveta in iz drugih gradiv ugotovili, da v IMV ne izpolnjujejo sprejetega sanacijskega in razvojnega načrta (še sreča za slovensko družbo, da ga ne, op. avt.), da je reorganizacija v sozdu zastala na polpoti, da v IMV nimajo urejenih samoupravnih odnosov, da je vršilec dolžnosti starega kolektivnega poslovodnega organa potekel mandat in še bi lahko naštevali.

Bolj malo ali celo nič pa v sporočilih za javnost ni bilo rečenega o tem, da je stara vodstvena ekipa v IMV preprosto docela obupala. Kajpak predvsem zaradi tega, ker je padel v vodo tako imenovani »Šterov program« IMV 1 in s tem tudi zamišljena sanacija IMV, ki so jo sprejeli decembra 1983. Prav v tem pa tiči tudi poglobliten razlog za to, da so domala povsem priprli pipo, skozi katero naj bi v tovarno dotekala nujno potrebna družbena pomoč. Kot trdijo nekateri, je s tem slovenska družba preprečila nadaljnji odliv svoje akumulacije v tujino.

Nova ekipa mora: priskrbeti denar za pokrivanje izgube (lani je bilo 2,1 milijarde) in nadaljnji potek proizvodnje (2,8 milijarde din obratnih sredstev za letošnje leto), opredeliti nov sanacijski razvojni načrt, poskrbeti za učinkovito vodenje, organizacijo dela in proizvodnega procesa, za racionalno in učinkovito samoupravno organiziranost itd.

Ob vsem tem pa bi še slepec uvidel, da je prav do tega, kako bodo uresničene te naloge, odvisen dotok družbenih sredstev. Ali z drugimi besedami povedano, od tega je odvisna nadaljnja usoda vse bolj pritlikavega novomeškega velikana. Kajti, kot so zapisali nekateri dobro obveščeni novinarji, čez leto dni bo prišlo v IMV novo, normalno izvzveno vodstvo, kar bo pomenilo, da je sedanja ekipa uspela, ali pa jo bo zamenjala stečajna ekipa. To je torej zadnji poskus sanacije novomeške tovarne. Res, za IMV je prišel hudi trenutek resnice. Ivo Kuljaj

Bo zakon spodbuda — črni trgovini z lesom?

Že lani smo dobili predlog zakona o gozdovih. Pokazalo pa se je, da je precej predlaganih rešitev vse preveč načelnih, ponekod zapletenih, spet drugod preveč zavezujočih... Zlasti v delu, ki govori o družbeno ekonomskih odnosih, je torej vrsta takšnih, za katere že površen pogled pove, da se jih bomo komajda lahko držali. Nekaj jih je celo sprtih z obstoječo zakonodajo.

Ni čudno, da so se po takšnih ocenah predloga temeljito lotili v ROS delavcev gozdarstva in lesarstva. Ta odbor je sicer dajal pripombe že na prejšnje osnutke in sproti opozarjal, kakšne morajo biti rešitve zakona: »V praksi uresničljive, odražajo najširok interes družbe za to pomembno področje, v primerjavi tako z obstoječim zakonom kot s prakso pa morajo biti korak naprej.«

Teh korakov ni malo in sila pomembni so. Gre za ohranjanje gozdov, o katerih koristnosti in pomenu menda ne kaže zgubljeni besed. Potem zagotavljanje zadostnih sredstev, ki jih bomo morali vlagati v gozdove, pravi družbeno ekonomski položaj delavca in kmeta v gozdarstvu, delavca v lesni industriji, dovolj lesne surovine za predelavo...

Našteli smo nekaj stvari, ki so brez dvoma med pomembnimi cilji naše družbe. Zakaj torej zakon ni tak, da bi omogočal pot do njih?

V ROS niso ostali pri načelnem vprašanju. Ponujajo odgovore. Ne prvič! Ugotavljajo, da zakon omejuje pridobivanje dohodka na način, ki ga ustava predvideva le za dejavnosti posebnega družbenega pomena (med njimi izkoriščanja gozdov pač še ni najti). Gre torej za stvar, ki je brez potrebe vzeta iz rok samoupravnemu odločanju v gozdarskih organizacijah. Zakon, kot je predlagan, bi jim omejil uveljavljanje poslovanja na skupnem prihodku s predelovalci lesa. Gotovo bi bilo bolje, da bi zakon predpisal obveznost zagotoviti pogoje za najboljše možno gospodarjenje z gozdovi, ne pa da vsiljuje način pridobivanja dohodka. Menda smo se že domenili, naj to področje krijajo samoupravne odločitve — v tem primeru delavcev in kmetov v gozdno gospodarskih organizacijah.

Drugo pomembno področje je zagotavljanje sredstev za regeneracijo gozdov, v ROS menijo,

da so predlagane zakonske rešitve »brez praktične vrednosti«. Če nič drugega, kliče po posebni politični presoji dejstvo, da bi šla

Poplačana vztrajnost

Pred zaključkom redakcije smo vprašali Karla Lipiča, sekretarja ROS delavcev gozdarstva in lesarstva Slovenije, ali se bo vendarle kaj zgodilo s pripombami, s katerimi zamažajo rinejo že dobrih pet let. Prav, da smo ga:

»Sredi tega meseca smo se na osnovi naših pripomb usedli skupaj s člani Komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Ta komitej je namreč predlagatelj zakona. Dosegli smo, da bo zakon vendarle upošteval večino naših predlogov. Potem smo se to domenili še v okviru pristojnega sveta SZDL. Naš republiški odbor ima zdaj nalogo pripraviti družbeni dogovor, ki bo sestavni del zakona. Zasnovan bo samoupravno organiziranost gozdarstva tako, da bo res izviral iz ekonomskih interesov delavcev te dejavnosti. Žal so propadli naši predlogi o Krasu. Gozdarstvo samo gotovo ne bo zmoglo vlagati v gozdove te dragocene pokrajine, republiška vreča pa za ta namen ne premore denarja.«

stvar (tudi) na rovaš kmetovega dobička. Čudno, ko pa toliko let ponavljamo, da kmet po odbitku vseh zakonskih dajatev za les iztrži odločno premalo. Če ga odda gozdno gospodarski organizaciji, kajpak. Če ga proda na črno, je boljše in to so kmetje doslej tudi v dobrih meri počeli. Zakon kot bi hotel črno trgovino še pospešiti?! Kmet bo do svojega že nekako prišel — kako, je jasno in pomeni težave s preskrbo za lesno predelavo, njen še slabši družbeno ekonomski položaj... Res se premalo zavedamo, kako lahko nedomišljena beseda na papirju zamota že sicer zavozljan klobčič.

Sledijo »nepopolne rešitve financiranja gozdnih cest«, pripombe na nesmotrno organiziranost gospodarstva, ki jo povzroča stari zakon in tudi predlog novega ne obeta kaj boljšega, pa na vlaganje v kraške gozdove... Skratka, stvari, o katerih smo že večkrat pisali, ko smo spremljali dejavnost ROS. Resno delo, temeljite analize, tvorne pripombe, napredni predlogi — zakon pa mirno ubira svojo pot (žal marsikje ne naprej).

Ciril Brajer

7 DNI V SINDIKATIH

PROTI UKINITVI
PERIODIČNEGA
OBRAČUNA,
VENDAR ZA
NJEHOVO
POENOSTAVITEV

Uvodoma uporabimo misel Marjana Orožna na zadnji seji predsedstva RS ZSS: »Kar pogosto se dogaja, da bi nekateri radi skozi zadnja vrata spreminjali določila zakona o združenem delu.« Besede veljajo predlogu slovenskih finančnih in računovodskih delavcev, da bi ukiniteli periodični obračun gospodarjenja za prvo trimesečje poslovnega leta. Nekaj podobnega se je zgodilo lani poleti, ko je »vsa Jugoslavija vpila«, da je treba spremeniti 146. člen Zakona o združenem delu in ukiniti žiro račune tozdrov. Spremembo so upoštevali in zdaj ni nujno, da ima vsak tozdrov svoj žiro račun. Zanimivo pa je, da so vsi, ki so v poletni vročini zganjali vik in krik o potrebnosti takšne spremembe, zdaj tiho. To spremembo pa so izbrili bojda le v šestih delovnih organizacijah v Jugoslaviji.

O zapletenosti periodičnih in zaključnih računov je sicer že dolgo precej govora. »Inovacija«, ki jo predlagajo računovodski delavci, pa zagotovo ne bo dobila ustrezne podpore. Tudi na predsedstvu je ni, saj vendarle ne smemo mimo resnice, da so podatki o gospodarjenju v prvih treh mesecih leta, če drugega ne, vsaj zelo uporabni za oceno v vsakem ozdu in družbi kot celoti, kako izpolnjujemo gospodarske načrte, kje škriplje, kako je treba ukrepati. Že samo to, da bi prve takšne celovite podatke dobili šele konec julija, je dovolj zgovorno. Bržkone pa ne bo dobil podpore tudi drugi predlog, naj bi periodične obračune opravili vsake štiri mesece, torej razdelili poslovno leto na štirimesečna obdobja, česar ne poznajo v svetu, in prave koristi očitno tudi od tega, predvsem delavci, njihovi samoupravni organi in organi družbenopolitičnih skupnosti, ne bodo imeli. Nekakšno racionalizacijo naj bi predstavljal predlog službe družbenega knjigovodstva, naj bi periodični obračun za prvo četrtletje, morda le malce bolj poenostavljen kot doslej, pripravljali le v organizacijah združenega dela materialne proizvodnje, torej v okrog 4.300 oziroma, ne pa tudi v družbenih dejavnostih, kjer je približno prav toliko uporabnikov družbenega premoženja. Temu je predsedstvo RS ZSS sicer dalo podporo.

Razmišljati pa vendarle kaže v smeri, ki jo je tudi omenil Marjan Orožen, da bi poenostavili periodične obračune tako, da bodo vsebovali 150 namesto 550 postavk, torej tako, da bodo dali delavcem celovit pregled nad gospodarjenjem v minulem obdobju in hkrati omogočili ukrepanje povsod tam, kjer je potrebno. Zdi se, da v razpravah o takšnih in drugačnih predlogih za poenostavljanje finančno-računovodskih nalog pogosto pozabljamo še na nekatera določila zakona o združenem delu. Gre za tiste, ki nalagajo poslovodnim organom, da sproti, najmanj pa enkrat na mesec, obveščajo delavce o uresničevanju proizvodnih in poslovnih ciljev in njihovi odgovornosti pri tem. Nedvoumno stališče predsedstva proti »ukinitvi« prvega letnega periodičnega obračuna bi lahko bila spodbuda za vse, zlasti pa za strokovno usposobljenim organizacijam, naj najdejo takšne rešitve, ki bodo zahtevale manj papirja, manj dela in imele večjo veljavo med delavci.

Marjan Horvat

Predsedstvo RS ZSS

Celovito zdravstveno varstvo zahteva delitev dela, pa tudi smotrnost

Na dejstvo, da je zdravje — in z njim povezano zdravstveno varstvo — eno izmed najbolj občutljivih družbenih vprašanj, ki mu bo tudi v prihodnjem srednjeročnem obdobju treba nameniti vso pozornost, je opozorila zadnja seja predsedstva republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije, na kateri so govorili o uveljavljanju zdravstvenega varstva delavcev v naši republici.

Podoba položaja na tem področju je v uvodu razgrnila članica predsedstva Marija Pukl. Četudi je raven zdravstvenega varstva pri nas dokaj razvita, pa je v zadnjih letih vendarle opaziti nekatere odklone, ki se kažejo v zviševanju števila poklicnih bolezni, odsotnosti z dela in v podobnih pojavih. Toda bilo bi napak, je poudarila Puklova, ko bi te odklone naprtli zgolj zdravstvu, saj vpliva na zdravje ljudi še marsikaj drugega, denimo poslabšana kakovost hrane, način življenja, stanovanjske težave, skratka mnogi dejavniki, tako telesni in duševni kot tudi socialni.

V prihodnjem srednjeročnem obdobju naj bi sredstva za zdravstvo namreč naraščala po stopnji 3,7 odstotka letno in ne po zdaj predvideni stopnji 3,3 odstotka, saj bi to pomenilo nizažovanje zdravstva, oziroma, kot je v razpravi poudaril dr. Peter Janežič, bi s tem lahko ohranjali le doseženo zdravstveno varnost, ne pa tudi dosežene ravni zdravstvenega varstva. Pri tem je omenil kar 80-odstotno izrabljenost medicinske opreme.

Sedanji sistem zdravstvenega varstva, so poudarili številni razpravljalci, v zaostrenih gmotnih in gospodarskih razmerah ne zagotavlja smotrnega izkoriščanja sredstev za zdravstvo, ki tako razdrobljena, kot so po različnih ravneh organiziranosti, ne prinašajo ustreznih učinkov.

Vsekakor naj bi bil eden izmed najpomembnejših stabilizacijskih ukrepov ohranjanje dosežene ravni zdravstvenega varstva, ne pa njeno zmanjševanje, je bilo med drugim poudarjeno na seji.

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je ob osrednji točki dnevnega reda — uveljavljanje zdravstvenega varstva delavcev v Sloveniji, obravnavalo tudi predlog družbenega dogovora o izdatkih za prehrano delavcev med delom.

Po spremenjenem zakonu o skupnem prihodu je namreč moč šteti stroške za prehrano med delom med materialne stroške, ki naj bi po predlogu predsedstva lahko znašali največ 10 odstotkov povprečnih osebnih dohodkov v republici v preteklem letu. Ker gre za zvezni družbeni dogovor, bo bržkone potrebno krepko stati za tem odstotkom, saj ponekod predlagajo 15 odstotkov, čeprav zakon omogoča, da del sredstev za regresiranje prehrane med delom namenijo tudi iz sklada skupne porabe. Pri uveljavljanju družbenega dogovora pa je treba upoštevati izkušnje in še več, spodbujati organiziranje prehrane, in kjer se le da ukiniti regresiranje v obliki bonov ali gotovine. Pri tem je treba biti kajak življenjski, upoštevati pa tudi vse strokovne podlage, ki jih imamo v naši republici pri določanju obrokov, njihove kakovosti in podobno. Predsedstvo je tudi menilo, da bi morali dogovor skleniti čimprej, zato da bi lahko ozdi in druge samoupravne organizacije vnesle v načrte za leto določila o višini in drugih pogojih izplačevanja regresa za prehrano med delom.

Člani predsedstva so podprli osnutek samoupravnega sporazuma o sodelovanju in izvajanju skupnih nalog pri načrtovanju, vzpostavljanju in delovanju informacijskih sistemov za podporo delavcem pri odločanju v SR Sloveniji. Niso pa se strinjali s predlogom za ukinitve periodičnega obračuna za prvo trimesečje poslovnega leta, kot so predlagali finančni in računovodski delavci.

Razpravljali so tudi o nalogah sindikatov pri pospeševanju krvodajalstva v naši republici, ki v zadnjem času usiha, kar lahko pripisemo tudi temu, da delavec, ki prostovoljno dá kri, nima prostega delavnika. Kot zanimivost pa je Janez Cigler omenil, da v petkih, ko je krvodajalska akcija v revirjih, lahko vidimo v centru za transfuzijo le rudarje in steklarje. Zavzel se je za »analizo« udeležencev, da bi vedeli, v katero smer naravnati akcijo. Več o tem v prihodnji številki časnika.

Predsedstvo je sprejelo tudi predlog zaključnega računa RS ZSS za leto 1984 ter se dogovorilo, da bo osrednja slovenska proslava ob 40-letnici Zveze sindikatov Slovenije povezana s podelitvijo zlatih znakov ZSS, 25. aprila v Ljubljani. Dan samoupravljalcev pa bo povezan s praznovanjem 35-letnice delavskih svetov, slavnostna seja pa bo 25. junija 1985 v Ljubljani.

M. H.

Preučiti bo tudi treba ustreznost zdajšnje samoupravne interesne organiziranosti uporabnikov in izvajalcev zdravstvenega varstva (v Ljubljani se srečujemo celo s štiristopenjsko, saj imamo občinske, mestno, medobčinsko in republiško SIS), saj to pomeni preveliko porabo sredstev. Zato bi kazalo dograditi in spremeniti sistem samoupravne organiziranosti in še zlasti sistem solidarne zruženosti sredstev, pri čemer bo treba doseči večjo solidarnost na ravni republike. So namreč celo takšne občine, denimo v Pomurju, ki si težko privoščijo, da bi bolnika sploh lahko poslale na specialistični pregled.

Poleg nujnih racionalizacij na področju samoupravne organiziranosti uporabnikov in izvajalcev pa je neogibno tudi čimbolj posledno izpeljati ustrezno delitev dela med zdravstvenimi organizacijami ter pri tem preseči pojave ozkih, lokalno obarvanih interesov.

Ivan Kramer je v razpravi dejal, da smo zanemarili vlogu splošnega zdravstva in nasploh osnovno zdravstveno varstvo, pa tudi, da so interesi na področju zdravstvenega varstva preveč lokalno obarvani. Številni razpravljalci, med njimi Elizabeta Fon, Jože Stegne, Janez Cigler in drugi, so opozorili na preslabo izkoriščen delovni čas zdravstvenih delavcev v ambulantah in na nekatere pojave nehumanega oziroma neprijaznega obnašanja. Predsedstvo je opozorilo na slabo razvijanje zdravstvene preventive in v tem okviru medicine dela. Ta del zdravstva namreč beleži že dalj časa nizažovanje in v okviru splošne zdravstvene dejavnosti v naši republici. To nazadovanje se kaže na organizacijskem, kadrovskem in vsebinskem področju, saj denimo nimamo izdelanih niti analiz o patologiji

prebivalstva, ki bi lahko služila kot osnova za konkretno delo.

Veliko nejasnosti je povzročil samoupravni sporazum o temeljnih planov zdravstvenih skupnosti, saj je prenos teh obveznosti na združeno delo izval v mnogih okoljih negotovnanje. Razlog je v tem, da so se v pojasnjevanje namena teh sprememb premalo vključevale strokovne službe občinskih zdravstvenih skupnosti.

Kljub pobudi zveze sindikatov Slovenije, naj bi vprašanje zagotavljanja socialne varnosti na področju zdravstvenega varstva čim bolj enotno urejali vsaj na območju regij, pa še zmerom prihaja do razlik pri nadomestilih za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni, na kar so opozorili številni razpravljalci. Tako denimo določa samoupravni sporazum kot najnižjo nadomestilo 75 odstotkov od povprečja preteklega leta za prve tri dni odsotnosti z dela, to pa se nato skladno z daljšo od-

zahtev po razbremenitvi gospodarstva. Največje rezerve so namreč v samem gospodarstvu, zlasti tam, kjer ne delamo niti polni delovni čas, kjer drage stroje in dvorane, v katere so montirani, izkoriščamo le v eni izmeni, kjer dela ne znamo organizirati tako, kot na primer v večini tekstilnih tovarn v Sloveniji. V tem je tudi smisel sindikalnih zahtev, da tisti kadri, ki ne znajo in ne zmorejo vleči voza naprej, odstopijo svoje mesto sposobnejšim in bolj ambicioznim. Ne nazadnje je treba reči, da s tem dokazujemo tudi odnos do družbene lastnine, ki je marsikje prav krepko načeta tudi zaradi naše neodgovornosti,

stotnostjo povišuje. Dogaja pa se, da tudi pri odsotnosti nad 30 dni prihaja do notranjega razlikovanja v obračunavanju nadomestil, namesto da bi le-te celoti dosegle 90 odstotkov povprečja preteklega leta.

Osnova za nadomestilo osebnega dohodka, ki predstavlja po sporazumu povprečje OD za preteklo leto, je pri tej stopnji inflacije neuravnotežna, zlasti ko gre za daljšo odsotnost z dela. Zato so predlagali, naj bi zdravstvena skupnost Slovenije proučila, kako bi to ustrezneje rešili: bodisi tako, da bi namesto povprečja osebnega dohodka v preteklem letu sprejeli kot osnovo za izračun nadomestil povprečje OD za zadnjih treh mesecih pred nastopom bolniške, ali pa tako, da bi povprečje osebnega dohodka iz preteklega leta sproti usklajevali z gibanji OD v Sloveniji.

Spremenili naj bi tudi sedanji stopenjski način obračunavanja nadomestil za časovno različno odsotnost z dela zaradi bolezni, ker to povzroča prevelike razlike, ki izhajajo iz različnih gmotnih zmognosti posamičnih organizacij združenega dela.

Nekatere organizacije združenega dela so v svojih samoupravnih aktih opredelile, naj bi delavci iskali zdravniško pomoč le v najnujnejših primerih, za kar bi bili celo nagrajeni in sicer v višini od 2000 do 14.000 dinarjev letno. Takšno prakso so na seji predsedstva ostro obsodili, saj se za to potem odločajo le delavci, ki imajo že tako nizke dohodke.

Kot je poudarila Tatjana Kosovel, predsednica zdravstvene skupnosti Slovenije, je vloga sindikatov na področju zdravstvenega varstva v naslednjem srednjeročnem obdobju ta, da usklajuje interese s področja zdravstva z dejanskimi možnostmi, pri čemer se pojavlja osrednje vprašanje, kako čimbolj smotno organizirati zdravstveno varstvo z razpoložljivim denarjem. Dogovoriti se bo treba za takšno raven zdravstvenega varstva, ki jo lahko v okviru solidarnosti zagotovimo v vsej republici.

Marjan Orožen je na koncu povzel razpravo in med drugim predlagal, da bo treba v prihodnje v zdravstvenem varstvu zagristi tudi v vprašanje prevelikega administriranja in izračunati, koliko to stane našo družbo. O stališčih sindikata, obogatitih v izčrpi razpravi na seji predsedstva, pa bo dokončno odločal republiški svet.

Marija Frančič

Vera vase je prva skrivnost uspeha

Priprave na 10. kongres ZSS Slovenije so konec prejšnjega tedna dobile konkretno vsebinsko podlago v razpravi na 1. seji odbora za kongresne priprave. Andrej Marinč je v ospredju pripravil na kongres, ki bodo potekale v izjemno zapletenih družbenih in političnih razmerah, postavil potrebo, da se v aktivnosti vključi vse članstvo. Andrej Marinč je tudi zahteval, da na kongres pridemo z dosežki, ki bodo utrdili uspehe pri izpolnjevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije ob nadaljnjem razvijanju jugoslovanske socialistične revolucije.

Zato je vprašanje, kaj bo kar krepko zavrti in preobteženo

gospodarstvo izvleklo iz sedanjega nič kaj obetavnega položaja.

Brez dvoma je izhod najti v politiki, za katero se zavzemajo tudi slovenski sindikati, v ofenzivnem gospodarjenju, v povečevanju dohodka in s tem osebnega in družbenega standarda. Akcija 22.000 dinarjev kot najnižji osebni dohodek dobiva vse več zagovornikov, saj ima dohodek delavcev tudi družbeno in socialno funkcijo.

Marjan Orožen je, ko je govoril o tem, med drugim dejal: Vprašljiva je vsaka tista proizvodnja, ki ne daje perspektive za mojo in tvojo socialno varnost. Gre za temeljno vpraša-

nje, ali bomo jutri imeli delo, ne pa za današnji 10 ali 20 odstotkov večji osebni dohodek. Z delom in dohodkom v gospodarstvu prek bruto osebnih dohodkov namreč ustvarjamo združeno delo, ustvarjamo dohodek za izobraževalno, zdravstveno, kulturno in socialno dejavnost, na primer za pokojnine.

Vemo pa, kakšna so pota za boljše gospodarjenje z družbenimi proizvodjalnimi sredstvi, vemo, kako zahtevno in odgovorno je delo organizatorjev proizvodnje, vodilnih delavcev, strokovnih služb in tudi delovodij. Dandanes namreč ne moremo govoriti in pričakovati rešitev od zunaj npr. od ideje in

malomarnosti in zasebniških interesov. Sindikati upravičeno zahtevajo konkretne rezultate, ki jih moramo doseči čimprej. Le-ti so verjetno tisto, na kar je mislil Andrej Marinč, ko je na seji kongresnega odbora zahteval vidne rezultate že pred kongresom ZK Slovenije. Prav bi bilo, da sindikalna stališča, na katero so nekateri (verjetno najmanj pripravljeni in sposobni) tako nervozno reagirali in strahu za svoj položaj, pa brez poslušanja za delo in socialno varnost delavcev, postanejo tudi splošno sprejeti cilji, ki jih je treba doseči prav v vsaki gospodarski celici.

F. K.

7 DNI V SINDIKATIH

Letna seja RO sindikata delavcev obrti

Več pozornosti varnosti pri delu

Konec februarja so se zbrali na letni seji člani Republiškega odbora sindikata delavcev obrti Slovenije. Kritično so govorili o svojem delu, pretresli najvažnejše naloge, ki jih čakajo letos ter obravnavali poročilo o uveljavljanju družbenega dogovora o pospeševanju razvoja drobnega gospodarstva in samoupravni sporazum o skupnih izhodiščih in nekaterih osnovah razporejanja dohodka in čistega dohodka ter delitev sredstev za osebne dohodka in skupno porabo.

»V minulem enoletnem obdobju je bilo naše delo usmerjeno predvsem k delavcu v samostojnem osebni delu,« je poudaril uvodoma Martin Muršič, predsednik republiškega odbora sindikata delavcev obrti, in dodal, da bo tako tudi v prihodnje. S prizadevanji za ureditev gospodarstva in večjo likvidnost združenega dela se je zaostri socialna varnost tudi v samostojnem osebni delu. Določil kolektivne pogodbe se ne držijo povsod dovolj dosledno. Slabe delovne razmere, nezadostno varstvo pri delu in nizki osebni dohodki niso prizanesli niti drobnemu gospodarstvu. »Zato ni nič čudnega,« kot je dejal v razpravi Vlado Bešak, »da se giblje starost delavcev v samostojnem osebni delu le do 33 let. Kje se »izgubijo« potem, ne vemo.« Zelo umestno je izzvenelo vprašanje v razpravi, če mora biti zasebno delo prvih nekaj let res tako intenzivno, prek polnega delovnega časa in brez najnujnejše varnosti, da »proizvaja« delovne invalide. Invalidov in starejših, že izčrpanih delavcev, ki pri obrtniku ne bodo mogli več v korak z mladimi, združeno delo ne bo moglo prevzeti. V prihodnje bo moral zato republiški odbor vse moči osredotočiti v večjo varnost pri delu in v organiziranost sindikata ter ustanavljanje novih osnovnih organizacij med delavci obrti ter v njihovo povezovanje na občinskih in medobčinskih ravneh. K večji obveščeni delavcev pa bo pripomoglo glasilo Delavec na področju samostojnega osebnega dela, ki je prvič izšlo septembra lani.

Družbeni dogovor o razvoju drobnega gospodarstva Slovenije, ki je bil sprejet pred tremi leti, kaže, po oceni Hedvige Jerman s Splošnega združenja drobnega gospodarstva Slovenije, prve sadove. Občine iščejo možnosti za večji razvoj drobnega gospodarstva predvsem v ustanavljanju novih enot obratovalnic osebnega dela, v davčnih olajšavah zagotavljanju poslovnih prostorov. »Pogrešamo pa ustanavljanje novih enot v družbenem sektorju,« je poudarila Hedviga Jerman, »njihovo število celo pada.« Banke so pripravile kopico ugodnejših posojil, letos tudi za družbeni sektor, kmetijstvo in turizem. Splošno združenje drobnega gospodarstva si bo prizadevalo tudi za pospeševanje drobnega gospodarstva družbenega sektorja, poenostavitev administriranja ter za razbremenitev nekaterih družbenih dajatev v drobnem gospodarstvu.

Precej pozornosti so člani republiškega odbora sindikata delavcev obrti namenili tudi obravnavi Samoupravnega sporazuma

o skupnih izhodiščih in nekaterih osnovah razporejanja dohodka in čistega dohodka ter delitvi sredstev za osebne dohodka in skupno porabo, ki je bil poslan v obravnavo in sprejem 497 subjektom drobnega gospodarstva. Podpisniki bodo z njim med drugimi poenotili uporabo strokovnih podlag pri pripravi razvidov del in nalog ter zagotovili za enak delovni prispevek in rezultate dela delavca približno enak

osebni dohodek. Seveda nudi sporazum le splošna merila, na podlagi katerih bodo morali podpisniki oblikovati svoje samoupravne splošne akte in razvide del in nalog za posamezne dejavnosti. Do seje je poslalo pristopno izjavo k sporazumu 78 organizacij združenega dela, 77 jih je izjavilo, da sporazuma ne bodo podpisali, večinoma zaradi svoje »pisane« narave dela. Zaradi slabega odziva, ki je, po

oceni članov republiškega odbora tudi posledica neobveščeniosti in čisto subjektivnih vzrokov (direktorji se trenutno bolj ukvarjajo z zaključnimi računi ali pa so na sporazum enostavno pozabili), čaka republiški odbor zahtevna naloga — seznaniti drobno gospodarstvo s pomembnimi prednostmi sporazuma, do katerega se morajo le-ti čimprej opredeliti.

Vida Petrovič

KRANJ
Sestanek vodstva sindikalne organizacije delavcev v samostojnem delu

Največ pozornosti so na sestanku (udeležili so se ga tudi gostje) namenili stanovanjskim vprašanjem delavcev. Pred štirimi leti je namreč odpadla obveznost plačila prispevkov za stanovanjsko gradnjo, razen za solidarnost in vzajemnost in od tedaj kranjski delavci v samostojnem delu nimajo sredstev za potreben nakup stanovanj ali pa najem posojila. Že doslej razgovori in opozorila, da je ta problem treba rešiti, niso bili uspešni, kajti zmeraj se je vse ustavilo ob vprašanju, kje je štiri milijone do tedaj zbranih sredstev.

Dogovorili so se za »popis« stanovanjskih potreb delavcev ter se zavzeli, da se tudi te vnesejo v sporazum o temeljih plana. Prispevno stopnjo pa bi morale plačevati obratovalnice od bruto osebnih dohodkov.

A. A.

Ravne na Koroškem

Rdeča nit tehtne razprave na minuli letni seji občinskega sveta ZSS so bila vprašanja socialne varnosti delavcev glede na uveljavljanje družbene vloge sindikalne organizacije. Pri tem so ponovno poudarili predvsem vprašanje ravni osebnih dohodkov v družbenih dejavnostih. V osnovnem šolstvu učitelj z višjo izobrazbo in 25 let delovne dobe namreč zasluži manj kot učenec, ki se po skrajšanem programu usmerjenega izobraževanja zaposli v Železarni Ravne. V zaostrenih političnih razmerah v šolah učitelji ponovno predlagajo izenačitev svojih osebnih dohodkov z osebnimi dohodki v gospodarstvu, seveda glede na pridobljeno znanje. Poreče je tudi vprašanje upokoencev, zaradi dodatkov in nadomestil so pokojnine še precej nižje in tudi zaostajajo za slovenskim povprečjem. Tudi na letnih sindikalnih sestankih so delavci menili, da bi zanje lahko povečali tudi prispevne stopnje. Sploh pa so menili, da bi pri reševanju socialnih vprašanj morali

doseči večjo enotnost po vsej Sloveniji, ne pa da vsaka občina rešuje probleme po svoje. Sindikat je podprl tudi predlog o združevanju sredstev za subvencioniranje stroškov bivanja v stanovanjih, prav tako pa so že sprejeli sklep o poenotenju cen za ogrevanje stanovanj v občini.

Predsednik ravenskih sindikatov Mile Milenkovič je ugotovil, da ima sindikat sicer precejšnje uspehe, da pa je vprašanje njegova premajhna moč za spreminjanje razmer v nekaterih okoljih. Kot primer je navedel premike na bolje v sistemih nagrajevanja v Železarni Ravne in Rudnika Mežica ter popoln zastoj v trgovini, gostinstvu in gradbeništvu. V ozdih se tudi še dogaja, da poslovodni delavci in strokovne službe ne naredijo svojega in potem od sindikalnih delavcev pričakujejo strokovne rešitve in obrazložitve problemov, ki spadajo v sklop sindikalnih nalog.

Slovenj Gradec

Glede na to, da je bila rast dohodka in osebnih dohodkov v tej občini največja na Koroškem, so prišla poredka vprašanja socialne varnosti delavcev manj do izraza. Nekoliko slabše je le v gradbeništvu, kjer zaradi poslabšanega dohodkovnega položaja odhajajo najboljši delavci, pa seveda v zdravstvu, ker menijo, da so v bolnišnici prenizki osebni dohodki (tudi glede na osnovno zdravstvo).

Glede mreže šol v usmerjenem izobraževanju se ne strinjajo z ukinjanjem oddelkov, kar bi ponovno vodilo k centralizaciji v večja šolska središča. V Slovenj Gradcu že 18 odstotkov mladih po končani osnovni

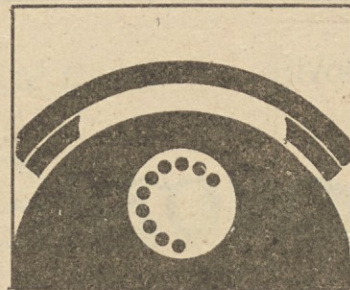
šoli ne nadaljuje šolanja, temveč se vključi v proizvodnjo, zato menijo, da bi bilo drugače, če bi dobili oddelke lesarske šole, ker so sedanje šole v Mariboru in Postojni preveč oddaljene.

Na letni seji so ugotavljali, da bi bili sadovi delovanja sindikata in izpopolnjevanja nagrajevanja po delu in razvoja inovacijske dejavnosti lahko še večji, če bi bil sindikat bolj kadrovsko usposobljen. Tako pa marsikje še menijo, da je sindikat le njegov predsednik, in če še ta ni dobro kadrovan, potem je sindikat izrinjen na obrobje dogajanj v svojem okolju.

Na seji je bila dana tudi pobuda za združitev zdaj razdrobljenih in slabo gospodarnih komunalnih ozdov iz vseh štirih koroških občin v eno delovno organizacijo.

Dravograd

Številna udeležba predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in občine na letni seji v Dravogradu dokazuje naraščajoči pomen sindikata za delavce in organizirane subjektivne sile, kar so omenili tudi na seji. Razprava pa je zajela predvsem problematiko cen in razvoja ter dolgoročnega zagotavljanja socialne varnosti. Največ govora je bilo o kovinski in tekstilni industriji in tudi o potrebnosti povezovanja pri načrtovanju razvoja. Dravogradska gospodarstvo bo tako kot v sosednjih občinah poslovalo brez izgub, težave družbenih dejavnosti pa so bistveno manjše glede na manjši obseg le-teh. Problem pa je seveda prenizek dohodek in zato nizki osebni dohodki, kjer bo sindikat moral bolj k repko poprijeti.

KLIČEMO

Kličemo Krško 068-71-880

Na zvezi je Anton Pleterski, sekretar občinskega sindikalnega sveta

»Deset minut? No, toliko časa pa že imam — čeprav smo prav te dni kar naprej »leteči«.

— Je nenadoma toliko težav v vaši občini?«

»Nasprotno. Toda dela je v teh dneh, zavoljo zaključnih računov in tudi drugih nalog, ki jih ne moremo pustiti v nemar, izjemno veliko. Z akcijo ZR-84 res nimamo težav, ker smo se dovolj zgodaj in dovolj temeljito pripravili nanjo. Mislim, da bo letošnja v primerjavi z dosežanimi precej boljša, razčlenitev poslovnih rezultatov bo natančnejša.«

— Izgubarji v občini?«

»Jih po zaključnem računu na ravni DO ne bo. S tem pa seveda ni rečeno, da so lani vse delovne organizacije dobro poslovale. Precej težav so imeli (še ob polletju izgubo) v Kovinarski, vendar kaže, da so jih premagali. V težkem položaju sta kmetijstvo in vinogradništvo. Novolesova tozda Bor in Lipa, ki štata leta 1983 imela izgubo, se še nista popolnoma postavila na noge, čeprav sanacijski program uspešno uresničujeta. Toda sanacija je dolgotrajna zadeva...«

— Najboljši gospodarji v občini?«

»SOP in papirnica Djuro Salaj. SOP je izredno trdno zasi-

dran na domačem kot tudi na svetovnem trgu in zanj se ni bati. Papirnica pa... Problem so dobave surovin, na drugi strani devizne obveznosti in cene papirja. Toda za zdaj še gre v redu.«

— Akcija ZR-84 bo, trdite, uspešna...«

»Mora biti, po takšnih pripravah. S političnim aktivom občine smo se na primer dogovorili, da ne bo v občini nobene delovne organizacije, ki je v razpravah o lanskem poslovanju ne bi obiskal kateri od članov političnega aktiv-a.

Temeljito smo se pogovorili tudi z vodstvi delovnih organizacij in seveda tudi s sindikalnimi vodstvi, kako voditi akcijo. Naš program dela pa je že sicer nape-ljan tako, da smo kar največ v delovnih okoljih, da imamo čimveč in čim tesnejše stike z osnovnimi organizacijami.«

— Problematika cen je zdaj še vedno v ospredju — in z njo pove-zano dejstvo, da morajo biti pred dvigom cen samoupravni akti v skladu z zakonodajo in panožnimi sporazumi. Je bilo na tem področju kaj težav?«

»Že na letnih sejah smo ugotovili, da marsikje niso imeli usklajenih aktov z zakoni in sporazumi. Zato smo zdaj usmerivam za akcijo ZR-84 dodati še napotilo osnovnim organizacijam, naj zahtevajo poročilo o usklajenosti aktov z zakonom o cenah, z zakonom o delovnih razmerjih in s panožnimi sporazumi. Tam pa, kjer s tem delom »mečkajo«, naj čimbolj pohite.«

— Kakšni so bili odmevi na sindikalno zahtevo po 22000 dinarjih za najnižji osebni dohodek v vaši občini?«

»Ni bilo posebnih reakcij, saj je pri nas malo delavcev, ki bi še zaslužili manj kakor toliko na mesec. Zato ta zahteva ne bo povzročila velikega pritiska na poslovne stroške. V občini so namreč osebni dohodki v poprečju višji kot v republikli in že lani jeseni, ko so sindikati zahtevali dvig najnižjega OD na 17500 dinarjev, smo ugotavljali, da velikih težav zavoljo tega ne bo.«

B. R.

Radlje ob Dravi

Člani občinskega sveta Radlje ob Dravi so ugotovili, da je sindikat v zadnjem obdobju uspel pridobiti delavce za povečevanje delovnih rezultatov in tudi za razčiščevanje zagat v ozdih. Občinski svet ZSS je pomagal rešiti tudi socialna vprašanja pri zaposlitvi delavcev iz Josipdola, ko je njihov ozd šel v stečaj.

Druga pomembnejša ugotovitev pa je, da okrepljena politična dejavnost sindikatov še vedno ne daje kakovostnih gospodarskih premikov. Zato so se dogovorili, da bodo v prihodnje več vplivali na organizatorje proizvodnje, predvsem delovodje, in jih prepričevali o potrebnosti povečanja produktivnosti in ustvarjanju podlage za večje osebne dohodka in socialno varnost. Govorili so tudi o nesklepnosti sej skupščin sisov in se domenili, da mora sindikat pomagati premagovati težave v teh skupščinah.

Na seji so opozorili tudi na mnenje delavcev in upokoencev, češ da ni sprejemljivo, da se vprašanje njihove življenjske ravni in nezmožnosti plačevanja naraščajočih stroškov rešuje z različnimi socialnimi dohodki in s tem, da delavci iščejo in uveljavljajo socialne pravice. V razpravi o odgovornosti pa so dejali, da ne sprejemajo nobene posplošene kolektivne kritike, temveč da je za neodgovorno delo vedno treba imenovati tudi krivce.

F. K.

Šentjur pri Celju

Na letni seji občinskega sindikalnega sveta Šentjur pri Celju so, kot je

dejal sekretar občinskega sindikalnega sveta Hinko Pap, največ razpravljali o samoupravnih sporazumih dejavnosti in njihovem prenašanju v samoupravne akte ozdov. To »delo« so nekateri večje DO že začele. Rok do sredine leta je sorazmerno kratek. Še posebej, ker pričakujejo težave pri konkretnih merilih za vrednotenje posameznih del in nalog. Delavci namreč pričakujejo, da bodo po strokovnih podlagah njihovi osebni dohodki avtomatsko višji. Seje se je udeležila tudi podpredsednica RS ZSS Francka Herga, ki je med drugim govorila tudi o minimalnem in zajamčenem osebnem dohodku ter o akciji 22 tisoč dinarjev.

So pa v nekaterih temeljnih organizacijah delavci postavljali zahteve po uravnilovki, še posebej pri izplačevanju ostanka čistega dohodka. Govorili so tudi o gospodarskem razvoju v občini in pri tem upoštevali, da sredstva, ki jih dobivajo za nerazvost, ne bodo večja. Pri tem pa so ugotavljali, da imajo še precejšnje rezerve.

Andrej Agnič

Obiščite knjižarno Delavska enotnost Tavčarjeva ulica 5

IEZE Iskra Trbovlje

Trg pivozi najslabše

Kdor bi prebral samo drugi del poslovnega poročila trboveljske Iskre, ki obravnava izpolnjevanje nalog organizacijskih enot, prvega, o poslovnih rezultatih v lanskem letu pa ne, bi dejal: »To podpejje je zrelo za temeljito sanacijo!«

Tako bi dejal in bi se debelo zmotil, kajti trboveljska Iskra je lani kar uspešno poslovala, ustvarila dovolj dohodka za delitev dobrih osebnih dohodkov in za razvoj. Poslovno poročilo bi površnega bralca zavedlo zato, ker njegov pretežni del (po obsegu) govori o tem, da bi bili rezultati lahko še boljši in ugotavlja, zakaj niso. In še zanimivost: od tako imenovanih zunanjih vzrokov kot krivcev za takšne in ne boljše rezultate se v poročilu pojavlja pravzaprav en sam — slabšanje konjunktura — pa še ta je vplival šele proti koncu leta. Za večino uspehov, ki so se jim izmuznili, so, kot pravi poslovno poročilo, krivi delavci in vodstvo delovne organizacije.

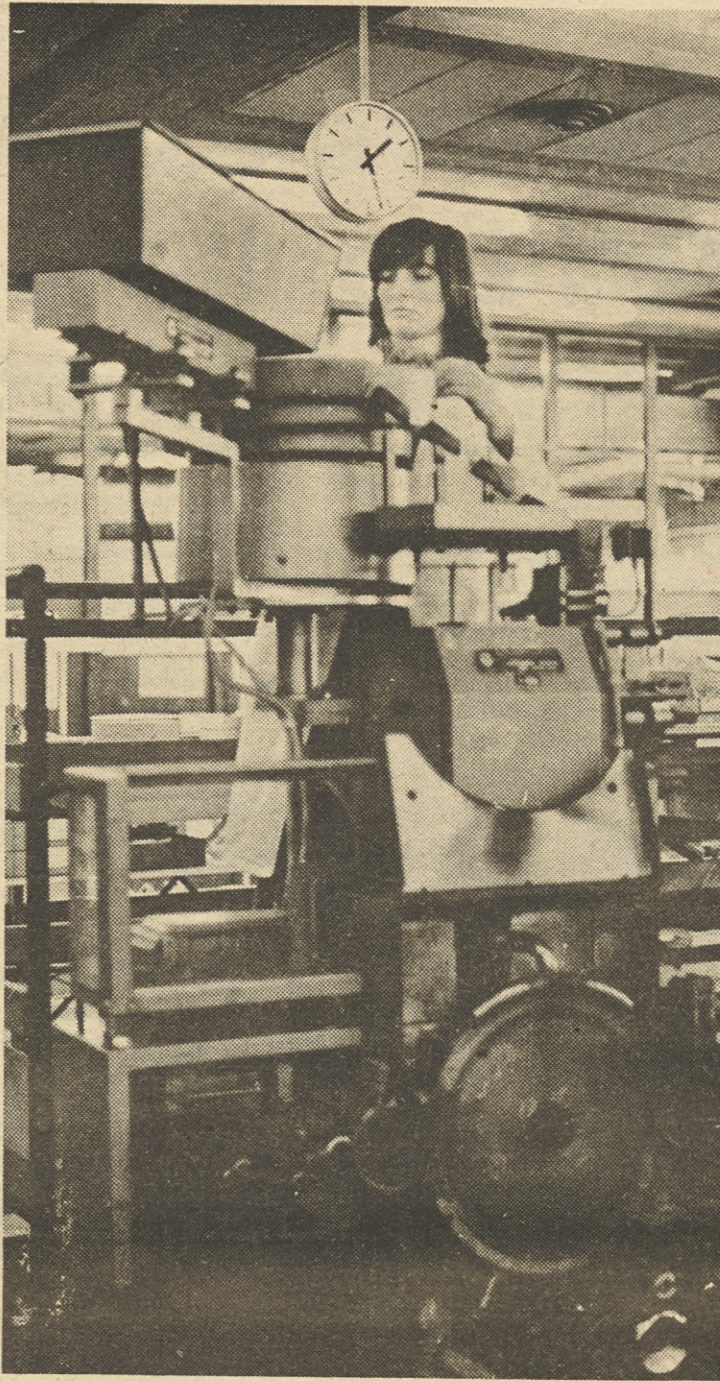
Trboveljska Iskra je lani gospodarila nadpovprečno dobro, pa tudi precej bolje, kot so delavci predvideli v gospodarskem načrtu. Edini postavki, v katerih niso preseglji plana, so kooperacijski posli s tujino in pa delež bruto osebnih dohodkov v dohodku. Kljub temu so uspeli dvigniti realne osebne dohodke za 1,5 odstotka. Čeprav so lani precej povečali produktivnost, izdelali precej več izdelkov (elektronskih sestavnih elementov), uspešno krotili cene surovin in s cenami svojih izdelkov parirali težavam, priznavajo, da je bila lani glavno gibalno uspešnega gospodarjenja vendarle ugodna konjunktura na svetovnem trgu. Ta se je močno pokvarila šele v zadnjih mesecih lanskega leta, enako težnja pa kaže tudi v prvih mesecih letos. Medtem ko so imeli lani v Iskri letoletno proizvodnjo prodano že ob polletju,

letos že čutijo manjše povpraševanje in pritisk tujih kupcev na cene in kakovost izdelkov.

V Iskri realistično ugotavljajo, da so med najmanj solidnimi dobavitelji tujim kupcem...! Med tistimi torej, ki se jih vsak skuša čimprej otresti.

»Zato bo ena naših najpomembnejših nalog v letošnjem letu preventivna skrb za kakovost,« nam je povedala vodja proizvodnje Olga Malgaj. »Končno kontrolo kakovosti imamo dovolj strogo. Nam gre zdaj za to, da bi ta odklonila čimmanj izdelkov. Uveljavili smo delavske krožke za kakovost. Doslej so se dobro obrestovali, upajmo, da bo tako, tudi letos. Rezerv imamo še veliko. Storilnost smo precej povečali, toda še zdaleč ne toliko, kot bi jo lahko, če bi bili pri delu bolj zavzeti, bolj pazljivi, če ne bi skoraj tretjino delovnih ur zapravili za bolniške, za počivanje med delom. Za 100 milijonov dinarjev smo imeli izmeta in verjemite mi, da smo se krepko zamislili, ko smo ugotovili, da ta vsota predstavlja naš enomesečni osebni dohodek in še lep kos akumulacije zraven. Vse to bomo skušali letos popraviti, izboljšati, pa še kaj drugega tudi.«

Toda brez nove, sodobne tehnologije in novih izdelkov (tudi to je velika pomanjkljivost trboveljske Iskre) konkurence ne bo moč potolči. V Iskri pravilno ugotavljajo, da samo varčevanje surovin, denimo nadomeščanje dražjih s cenejšimi in podobno, ne da dobrih rezultatov, še zdaleč pa ne takih, kot jih lahko prinese skrb za visoko kakovost izdelkov in visoka produktivnost. V Iskri zato zdaj skušajo nadomestiti zamujeno, ko zadnjih deset let niso pomembneje vlagali v posodabljanje proizvodnje V novih prostorih in na novih

strojih sredi prihodnjega leta ne bodo izdelovali samo dosedanjih izdelkov, ampak tudi nekaj novih, nadvse pomembnih za trdnější obstoj na svetovnem trgu.

V Iskri priznavajo, da bo letošnje leto trdo, in prav zato načrtujejo skoraj za četrtino večjo proizvodnjo, celotni prihodek za 30 odstotkov izvoz za 19. medtem ko bodo uvozili za 2 odstotka manj reprodukcijskega materiala. Le tako, računajo, da lahko osebni dohodki, ki so lani dosegli povprečno letoletno raven 28000 dinarjev, tudi letos realno rasli. Realna rast OD pa je za vsakega delavca kar velika spodbuda.

B. R.

VELIKA KNJIGA KRIŽANK
za razvedrilo, oddih, za preverjanje znanja
Delavska enotnost

★★★★★★★★★★★★

NOVO
UTRIP

Elektromaterialov PRAV potrjuje tuje tržišče

Sreča spremlja (razvojno) smelost

V delovni organizaciji Elektromaterial Izlake je zaposlenih bližnje 1000 delavcev. Ko smo brskali za uspešnimi, prodornimi lektivi, so Elektromaterial uvrstili na spisek tele številke: Za dobri dve milijardi celotnega prihodka, 63 odstotkov več leto prej, 864 milijonov dohodka pomeni indeks 154, v poslovni rezervni sklad so dali 129 milijonov oziroma 57 odstotkov več kot 1983, akumulacija v dohodku je zrasla s 14,8 na 14,9 odstotkov

Ko smo Staneta Gošeta, direktorja delovne organizacije prosili, naj te številke pojasni bolj podrobno, je takole začel: »Najprej moram reči, da z njimi sploh nisimo zadovoljni. Da se bomo razumeli, jim bom dodal rast porabljenih sredstev, ki je bila kar za 71 odstotkov hitrejša od predlanske. To krepko krni dosežke, ki jih omenjate. Žal smo bili pri tem brez moči — cene vhodnih materialov so pač vrtoglavo rasle.«

To je težava, ki pesti domala vse delčke začaranega kroga cen, ki ga v naši družbi ne uspemo odvrtni. Res pa je, da so mu eni bolj in drugi manj kos. Vam uspeva...«

»Končno res. Kljub tem, kot pravimo »objektivnim« oviram, dobro delamo. Fizični obseg proizvodnje smo lani povečali za dobrih 6 odstotkov. Izvozili smo za 31 odstotkov več in izvoz v celotnem prihodu je zajame skoraj tretjino. Gre za kakovosten izvoz, domala tri četrtine ga dosegamo na zahtevnem konvertibilnem tržišču.

Prej sem rekel, da nismo zadovoljni s poslovnimi uspehi — prav izvoz je pri tem izjema. Nanj smo resnično ponosni. Za hud razkorak, ki se širi med cenami tega, kar kupujemo, in tega, kar prodajamo (v našo škodo kajpak), nismo krivi. Jezi nas že, a huje je, kadar te tepejo lastne slabosti.

Tuja tržišča so gotovo tisto pravnje potrdilo kakovosti in dobrega dela. Ker skozi doslej omenjane številke vidimo, da naša rast temelji izključno na izvozu, vemo, da ubiramo dobro pot.«

Zanimalo nas je, kje so tiste bistvene prednosti, ki izdelkom

Elektromateriala utirajo tovo ne lahko pot.

»Začnimo s kančkom stroja. Sklenili smo sila ugodno pogodbo s Poljaki. Gre pravzaprav za kompenzacijski posel. Prvo jamo jim varovalke in v zameno dobivamo baker...«

Pregovor pravi, da je sreča klonjena hrabrim?

»No, no, menda ne bom rekel, da smo junaki. Mirno pa lahko rečem, da uspeha ne bi bilo brez smelih razvojnih korakov. Zvojev je tisto, kar pri nas že lep pišemo z največjimi črkami. meljne organizacije se ukvarjajo s proizvodnjo, vse razvojne, nološke, tržne in poslovne oddelke pa smo strnili na ravni delovne organizacije. Razvoj je prednost pri denarju, pri kadrih, pri tehničnih okrepitvah — tudi v namenu za prihodnje obdobje je težava poslovanja na strani razvoja. se zavedamo, da je od tega odročja odvisen naš kruh danes bo tudi jutri. Če ne bi razvijali svojih programov proizvodnje, če jih ne bi širili tako in tam, nam odpirajo pot naprej, bi se brž obtičali. Obstati pa morajo pomeni hitro nazadovanje, konkurenčnost, skratka, pad.«

Ne le razvojna služba, inovacijska dejavnost je v Elektromaterialu živa, kar se živo živa, razumljena, podpirana — nagrajena. Nagrajena misel in tudi dobro delo. V osebnem dohodku (27 tisočakov, lanski povpreček) je gibljivi del od 25 do 35 odstotkov vrhu je tako dober delovni rezultat kot vsi drugi ustvarjalni poslovni dosežki. Enostavno rečeno, vsak se zaveda, da se uspešno čaka.«

Ciril Br

Kako ujeti korak v tehnološkem razvoju z razvitimi (3)

Projekt robotizacije

(Piše: Boris Rugelj)

Medtem ko so v svetu že postavili ne samo posamične linije v tovarnah, ob katerih ni nobenega delavca več, ampak samo še roboti, obstaja celo manjše tovarne, iz katerih so klasične delavce že izrinili roboti. Ostali so samo delavci, ki nadzorujejo delo robotiziranih linij ali ukrepajo v primeru zastojev, napak ali okvar... V New Yorku vam krojač s pomočjo elektronskih, računalniško vodenih naprav vzame mero, robot z laserjem izreže kroj, ga zlepi skupaj, krojač-mojster (pravi, ne robot) naredi prvo »probo«, pa drugo, če je potrebna, popravi kroj, vrne v šivalnico robotu, ki popravi napake, znova zlepi in v pol ure imate novo obleko. Vrsto blaga in kroj ste lahko izbrali sami... Na Švedskem so roboti zamenjali mesarje pri razrezovanju govejih polovic (razrez pol goveda na pravilne kose, brez odpadka traja dobro minuto). Na Japonskem se veliko ukvarjajo s konstrukcijo posebnih »kačastih« robotov za reševanje ljudi v težavnih okoljih ali za delo, denimo, v rudnikih in premagujejo težave pri konstruiranju »človekovih« robotov, ki bi lahko pomagali gospodinji... V Jugoslaviji pa...? Povsem brez robotov seveda nismo. Nekaj de-

lovnih organizacij jih je že uvedlo v proizvodni proces. V glavnem so jih kupile na tujem. Toda nekaj smo jih tudi naredili. V Gorenju delata v proizvodnji dva, Prva petoletka iz Trstenika je skupaj z inštitutom Mihajlo Pupin iz Beograda izdelala zelo uporaben univerzalni manipulacijski robot. Iskra je segla uspešno po varilnih robotih. Toda najpomembnejše je, da so v Sloveniji tako raziskovalci kot združeno delo, banke in celo najvišji družbenopolitični organi začutili potrebo, da bi vse razpoložljive moči združili in v robotizaciji prešli od besed in osamljenih poskusov k organiziranim dejanjem.

Na začetku aprila lani je zbornica pripravila posvet (skupaj z vsemi, ki se za to zanimajo, glavni pobudnik pa je bil Inštitut Jožef Stefan), na katerem se, za razliko od drugih posvetov, simpozijev in podobnih srečanj, niso prepričevali o nujnosti ukrepanja, ampak so dejansko storili prve korake k cilju: izenačenju slovenskega gospodarstva glede uporabe informatike, elektronike, tehnologije v proizvodnji in v administraciji s svetom. Prvi rezultati prizadevanj so že tu: pred kratkim je bila ustanovljena raziskovalno razvojna enota za robotizacijo v okviru posebne raziskovalne skupnosti elektrokovinske industrije.

Njen program je obširen, saj je projekt robotizacije skupek več panog: skrbela bo za združevanje zmogljivosti, umskih in denarnih v vsej Jugoslaviji, za načrtovanje in izvajanje skupno dogovorjenih raziskav, za opredelitev optimalne ločnice med uvozom tujih in razvojem domačih dosežkov, za izobraževanje kadrov vse do zagotavljanja uspešnega delovnega sodelovanja vseh »prizadetih« na dohodkovnih osnovah in do interdisciplinarnega obravnavanja projekta.

Kaj naj bi v Sloveniji (in v Jugoslaviji) izdelovali: varilne robote, robote za površinsko zaščito (Goro 102, na primer), manipulacijske robote (Prve petoletke UMS-2), strégo, portalnega robota in malega manipulacijskega robota. Dodati je treba, da naj bi sčasoma posamezni tipi robotov dobivali čedalje več »pameti«. Z vgrajenimi senzori in zahtevnejšimi programi bi bili bolj sposobni delati »po lastnem preudarku«.

Kajpak za zdaj ni mogoče reči, da so pobudniki te akcije že uspešno celoti združili... »voljo, naprave, možnosti, zmogljivosti in sredstva« ustvariti tisto kritično maso pameti, rok in družbenega kapitala, lahko daje rezultate,« kot je dejal v lanskem posvetu predsednik zbornice Marko Bulc. Na seznamu članov razvojno-raziskovalne enote je še precej prostora, pa tudi v blagajno se še ni nateklo kaj sredstev kot za prve zagonske stroške. Za zdaj so se po naših nepopolnih podatkih v enoto vključile samo organizacije iz Slovenije. Morebiti se bo pridružil kdo iz drugih republik po vsejugoslovanskem posvetu robotizaciji, ki bo aprila v Opatiji.

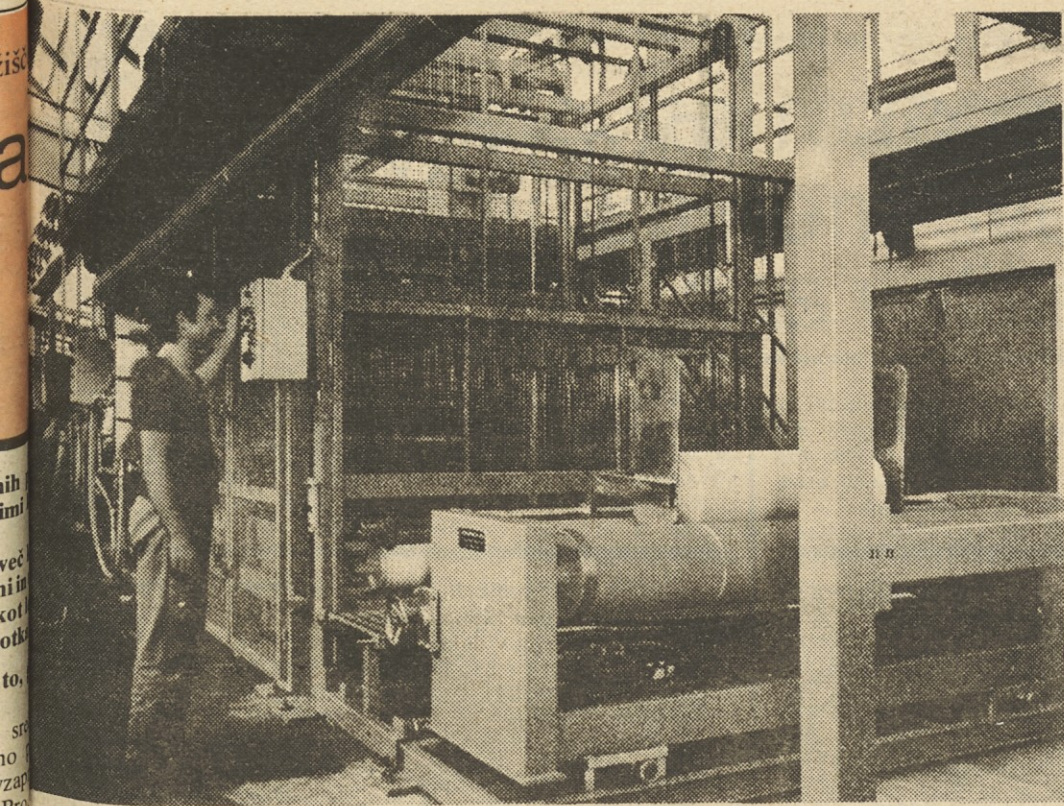
Treba je reči, da je projekt robotizacije oziroma način, kako so njem povezali raziskovalci in industrija, zbudil precej zanimanja, in utegne po njegovem zgledu nastati še vrsta drugih povezav za razvojno-razvojne naloge. V čem je čar tega projekta?

Dr. Gojko Stanič z elektrotehniške fakultete v Ljubljani je na priložnost kar minulem Rdečem praporu v Kragujevcu takole razložil zamisli robotizaciji: projekt je interdisciplinaren. Sodelujejo tehniki in strojni boslovci, kajti praksa nas opozarja, da velike tehnološke inovacije ne devajo družbo tako kompleksno, da morajo v takih podvigih nastopati sodelovati čisto vse pomembne znanstvene discipline. Enotnost projekta omogoča kroženje kadrov, medsebojno strokovno pomoč in gotavljanje ustreznega vrhunškega strokovnega vodenja...«

V enoti razvijajo dohodkovne odnose, se pravi, da bi bili tudi raziskovalci z inštitutov deležni kosa pogače od prodaje robotov ali podobnih klopov, ki so jih pomagali razviti. Tako so še najbolj odvisni od svojega dela in odgovornost za končni rezultat se tako najbolj izražajo, pokaže. Skratka, projekt robotizacija je shodil. Vprašanje je le, ali ga bo »posvojil« ali samo skupina zanesenjakov ali pa vsa družba — ali bo posvojenec pastorek ali enakovredni član družbe.

Prihodnjič: Kaj delajo na »Štefanu«, kaj na fakultetah in kaj v zbirnem delu?

DO GOSPODARIMO

Tekstilna tovarna Zvezda Kranj

Ne moremo si privoščiti slabe kakovosti

Budno spremljamo dogajanje v modi, pravočasno se odzivamo na modni novosti, naš marketing in razvojna služba sta v največjem normalnem delu v pripravljenosti, če je treba sprejeti, kaj spremeniti, in to se da hitro uveljaviti v proizvodnji. Trdo delamo in kako naših izdelkov mora biti nena. To so devize, ki veljajo nam,« nam je dejal direktor tekstilne tovarne Zvezda Kranj Rožman.

Pravzaprav nič takega, kar že bi vedeli in kar bržkone vedo v vseh drugih tovarnah. Z žal marsikje ostajajo le pri besedah, korak od teh spoznanj njihove uveljavitve v življenju delovne organizacije je nedolgo. Za Zvezdo, ki je najuspešnejši jugoslovanski izdelovalec

medvlog (lepljiva medvloga, denimo v suknjiču, ki je med tkanino in podlogo) za konfekcijsko, obutveno in usnjarsko industrijo. Nekaj čez 9 milijonov metrov lepljivih medvlog, ki jim pravijo centelin, izdelajo v Zvezdi in tako pokrijejo 60 odstotkov potreb v konfekcijski in 30 odstotkov v usnjarski industriji.

To nanese za lani 1,56 milijarde dinarjev celotnega prihodka, od tega so izvozili za 1,5 milijona dolarjev izdelkov na zahodno tržišče. Podatki govore: skoraj staro milijardo skupnega prihodka ustvari vsak delavec (zaposlenih je 160), 2,4 milijona dinarjev dohodka, vsak »izvozi« za 10 tisoč dolarjev in za približno polovico te vrednosti tudi uvozi surovin in reprodukcij-

skega materiala, ki ga doma ni. V celotnem prihodu (1,56 milijarde) je skritih za 1,2 milijarde materialnih stroškov, 360 milijonov dohodka in od tega 30 milijonov čistega dohodka. Čisti dohodek se je lani povečeval za 2 odstotka hitreje kot dohodek, materialni stroški pa so prehiteli rast celotnega prihodka za 2 odstotka. In nenazadnje še podatek o delitvi čistega dohodka: izračuni kažejo, da so lani porabili 31 odstotkov čistega dohodka za osebne dohodke in kar 69 odstotkov za sklade. Tako so bili lani povprečni osebni dohodki 34 tisoč dinarjev, letos pa že 45 tisoč dinarjev. Da ne bo pomote: gre za netto izplačane osebne dohodke, najnižji pa bodo v letošnjem letu 25 tisoč dinarjev.

Lani so povečali obseg proizvodnje za 4 odstotke v primerjavi s prejšnjim letom, letos predvidevajo najmanj toliko. Fizična produktivnost delavcev pa se je lani dvignila za 7 odstotkov, kar bi lahko našli le v redkih slovenskih tovarnah. Tudi zategadelj, ker imajo stimulativni sistem nagrajevanja, skupinsko »razdelavo« inovacijskih predlogov in zboljšav, in ker v tovarni velja pravilo, da se morajo stroji nenehno vrteti (razen med malico) polni dve izmeni. Če se kje zatakne, je izredno stanje, če je treba izpolniti izvozna naročila, uvedejo tretjo izmeno in tudi delavci iz administracije priskočijo na pomoč. Tako kot v drugih organizacijah slovenske tekstilne industrije tudi v Zvezdi tarnajo, ker imajo kljub visoki akumulaciji preveč ovir pri posodabljanju. Nelogičnih, tipično birokratskih! Še do lani so delali z 82-odstotno odpisanimi stroji, ker so pa nabavili lani nov stroj, se je odpisanost znižala na 60 odstotkov. »Naše možnosti so v sprotnem posodabljanju, še sodobnejši tehnologiji in strogem nadzoru kakovosti. Čez štiri kontrole mora naš izdelek, preden ga pošljemo kupcu. Vrednost našega materiala v moški obleki je sicer le 1,2 odstotka, če pa je zaradi naše napake obleka slaba, jo moramo plačati v celoti,« pravi Rožman. Zato si slabe kakovosti ne morejo privoščiti.

Varčevanje, to je prvina gospodarjenja, ki jo v Zvezdi precej upoštevajo. Če bodo letos uspeli za odstotek zmanjšati materialne stroške, se bo krepko poznalo na akumulaciji in tudi v žepih. Posojil za obratna sredstva nimajo (razen seveda deviznega za nabavo novega stroja in tudi gradili so predlani brez dinarja bančnih ali kakšnih drugih posojil. Tudi to je svojevrstno varčevanje ob visokih obrestih. Imajo štiri avtomobile, vendar brez šoferjev. Malenkosti! Morda, vendar v Zvezdi pravijo, da je za zdaj tako kar dobro. Lani so privarčevali 10 odstotkov energije, izrabljajo 98 odstotkov jalove energije in v transformator so vgradili Iskrine naprave, ki izklopijo stroje v konicah, kajti takšna energija je zelo draga.

Več kot očitno je, da stabilizacijski programi v Zvezdi ne ostajajo v predalih, se ne prašijo. Udeleženi jih. Več znanja v proizvodnji, posodabljanje, kakovost izdelkov in prilagodljivost tržišču — to so stalnice v kranjski Zvezdi. In kajpak dobro delo in dobro plačilo.

Marjan Horvat

SOP Krško

Glavna opora je izvoz

Pri nas se redkokatera delovna organizacija pohvali, češ, reševal nas je izvoz, saj smo tam dosegali višje cene kakor na domačem trgu. Ena takih je SOP iz Krškega, ki izdeluje posebno tehnološko opremo za površinsko zaščito kovin in lesa. Anton Jenžur, predsednik poslovodnega odbora največje temeljne organizacije te DO, tozda Oprema (ta prispeva 65 odstotkov k poslovnim rezultatom SOP), nam je povedal, da je delovna organizacija tretjino celotnega prihodka ustvarila z izvozom, od tega pa je okoli 14 odstotkov izvozila na konvertibilni trg. Če bi lahko več, bi bili rezultati še boljši, pa tudi v skupno devizno bilanco bi SOP prispeval veliko, saj uvaža za zgolj simbolične vsote (lani za 6 milijonov dinarjev, precej let pa sploh niso uvažali).

Z lanskimi rezultati sem glede na možnosti, v kakršnih smo jih ustvarili, zelo zadovoljen,« pravi Anton Jenžur. »Presegli smo namreč gospodarski načrt: pri celotnem prihodu za 16 odstotkov, v naši temeljni organizaciji pa celo za 23 odstotkov. Žal so nam boljše rezultate pokvarili vse večji stroški. Ti so se v tozdu dvignili za 53 odstotkov čez načrtovane in zato smo dosegli za 6 odstotkov manj dohodka, kot smo načrtovali. Delovna organizacija je imela v celoti nekaj manjšo rast stroškov, »samo« za 36 odstotkov nad načrtom in zato je tudi dohodek samo za 4 odstotke pod načrtovanim. Kljub temu pa smo ustvarili 226 milijonov dinarjev bruto akumulacije, od tega v tozdu Oprema 152 milijonov dinarjev.

Izraženo v dinarjih: SOP je dosegel 2,14 milijarde dinarjev celotnega prihodka, 1,337 milijarde je bilo stroškov, dohodek pa je dosegel 577,9 milijona di-

narjev. V tozdu Oprema, kjer je zaposlena polovica delavcev. (prinesejo pa dve tretjini prihodka in še več dohodka) so ob 1,3 milijardi realizaciji in 794,5 milijonih stroškov ustvarili 485 milijonov dinarjev dohodka zase ter 19,8 milijona za sovlagatelje.

Izvoz je, kot smo že dejali, glavna opora SOP. Vzrok za to pa je dejstvo, da domača inflacija deviznega zaslužka ne zmanjšuje, čeprav poslujejo s fiksnimi cenami. Povsem drugače je seveda na domačem trgu. Tu je treba še kako paziti, da so roki izdelave čim krajši in da v predkalkulacijah poskušajo čim bolj natančno ugotoviti, s kakšnim tempom bo v naslednjih mesecih drsel dinar. Včasih jim to seveda uspe, včasih pa partnerji take kalkulacije nočejo priznati...

»Seveda je bilo letos izjemno težko karkoli predvideti,« je dejal Anton Jenžur, »saj nismo imeli prav nobene oporne točke, na kateri bi predvideli inflacijo. Ob tem pa nas tepejo še letošnje podražitve reprodukcijskega materiala, ki se bodo, kot kaže, povečale bolj kot smo mislili. Rešitev iz tega: treba se je drugače dogovarjati s trgovci glede dobavnih pogojev, izbirati ustreznije materiale (tudi bolj enostavne in cenejše, če ne gre drugače) in potem z lastnim tehnološkim znanjem napraviti izdelek, ki ga bo trg sprejel kot prejšnjega.«

Eden od pomembnih vzrokov za uspešnost na tujem trgu je tudi dejstvo, da je v izdelkih SOP (kot tudi konkurence) vložena veliko živga dela. Živo delo pa je pri nas mnogo cenejše kot v razvitem svetu... V SOP sicer nimajo slabih osebnih dohodkov, povprečje je okoli 34000 dinarjev in tudi to je pomembno vplivalo na pridno delo zaposlenih in tej delovni organizaciji.

»Težave z reprodukcijskimi materiali in negotovost glede gospodarjenja nas letos silita, da načrtujemo bolj previdno. Zato smo predvideli, da bomo povečali družbeni proizvod na zaposlenega samo za 3 odstotke, kar je manj od republiškega povprečja. Raven izvoza bomo skušali obdržati vsaj na 30-odstotnem deležu v strukturi celotnega prihodka. Močno pa se bomo posvetili reorganizaciji poslovanja in proizvodnje. Na začetku leta smo namreč odprli nove proizvodne prostore — ti so nam lani kar precej povečali stroške poslovanja — in če hočemo doseči dobre rezultate, moramo storiti več kot samo zgraditi dvorane in vanje postaviti stroje. Sadovi se nam bodo pokazali sicer šele proti koncu leta, vendar sem optimist. Prva letošnja meseca smo za razliko od mnogih drugih poslovali tako rekoč normalno, brez pretresov; tudi kupcev naših izdelkov imamo dovolj. Vprašanje tečaja dinarja in s tem izkupička ter poslovnih stroškov pa seveda ostaja še naprej odprto,« je sklenil pogovor Anton Jenžur.

Boris Rugelj

Stolov recept: na slabi plači tovarna ne stoji

Zastonj še medved ne pleše

Nedolgo tega smo med povprečjem v sozdu Uniles slišali, je bil njihov član, kamniški obrtnik, ki je v precejšnji zagatosti. Vendar jim je uspel obrat domala brez noč in zdaj izvrstno vozijo. No, no, le počasi. Nič posebnega ni vse to. Denimo, da smo se sprišili s slabšega na nekaj boljše. Posegli smo raven zadovoljive-
Tako je skušal biti skromen obrtnik Zakrajšek, direktor Stola, smo povprašali za vzrok nedavnih uspehov. V zaključnem letu 1983 se je pokazalo, da je bila ena temeljna organizacija do prej 32 milijonov dinarjev izgube za devetmesečje. Že do konca leta so jo pokrili v delovni

organizaciji in še 24 milijonov jim je ostalo. Vložili so jih v razvoj. Nič tragičnega torej, toda izgubo smo vzeli za resno svarilo. V enem letu smo z repa dejavnosti in občine splezali nekje do povprečja. Še vedno nas je zanimalo, na čem sloni prelomnica. Kljub skromnosti gre namreč za očiten kakovosten premik. Močno smo dvignili fizični obseg proizvodnje. Za dobrih 11 odstotkov več smo napravili lani. Tudi storilnost se je v primerjavi s predlanskim letom povečala za 12 odstotkov. Saj vzrokov za to bi našli kar nekaj — brez dvoma pa je nagrajevanje na prvem

mestu. Prednost smo dali proizvodnemu delu, tistemu, ki je najbolj posebej. Brž se je tudi med »režijsko nagrajevanimi« delavci oglasila zahteva, naj še njihovo delo spravimo na normo. Proizvodnjo in storilnost so potemtakem povečali brez novih vlaganj. Vse sloni na delavčevem prispevku. Prav v izgubarskem tozdu so povečali storilnost celo za četrtino. In koliko je to odebilo žep? Naš sogovornik se je številkar malo izogibal. Naravnost ni rekel, razumeli pa smo, da se še vedno boji miselnosti, ki so jo povzročili zlovesči omejevalni ukrepi. Tistega zoprnega občut-

ka, da je večji osebni dohodek že pravecni greh. Je pač tako, da ne spametni »gasilski« ukrepi na daljši rok ne povzročijo drugega kot škodo.

»Skok je bil res velik — ker smo imeli prej zelo slabe prejemke. Lani so v povprečju zrastle za 75 odstotkov. Z njimi v korak je šla delavoljnost, delovna disciplina, organiziranost dela... Politik marsikdaj brez razloga mahajo s pozivi, parolami. Saj primerov je več: kako naj od delavca pričakujemo dobro delo, če mu posplošeni, nepremišljeni ukrepi zaprejo perspektivo vsaj normalnega zaslužka?! Kako naj pričakujemo prodajne uspehe tedaj, ko nekdo z zakonom prepove nakup (nedolgo tega je bilo tako s pisarniškim pohištvo). Prav, izvoz! Toda kako naj se pogovarjam s tujim kupcem, če za pol leta naprej ne vem, ali sem sklenil dobro ali pogubno pogodbo?! Zanimivost izvoza lahko ugotavljaš le za vsak dan posebej, ko na zadnji strani Dela pogledaš tečajno listo — ob tem, da gre kar 40 odstotkov naše proizvodnje v izvoz. Da ne govorim o dotrajani opremi, ki je kaj

slabo orožje v našem trdem boju za kakovost, konkurenčno ceno, nove zahtevnejše programe... Še enkrat, uspeh je lep, sloni pa na delavčevem prispevku, ki se je povečal s primernejšim nagrajevanjem.

Svoje je dodal še Maks Vukmir, predsednik sindikata v Stolu:

»Povprečni lanski mesečni zaslužek je 28 tisočakov. Zdaj veste, kako beden je bil pred tistim tričetrtinskim skokom. Ozračje pri nas se je po njem nepopisno izboljšalo. Delamo z veseljem, ni več nerganja, mrkih pogledov. Saj razumete — če enkrat »rata«, lahko končno vendarle nekaj pričakujemo tudi od jutrišnjega dne.

Prav to je bilo najhujše, občutek brezizhodnosti. Po 200 ljudeh letno nas je zapuščalo, zdaj po treh letih spet novi trkajo na naša vrata. Ne le volja do dela, tudi inovacije so spet zacvetele. Če delavec lahko živi, če upa v jutri, ima tovarno rad. Tuhta, kako bi s svojim delom in domisljami izboljšal delo in življenje v njej.«

Ciril Brajer

DELAVSKO GIBANJE V SVETU

Protekcioniistična kmetijska politika

Po podatkih Evropske gospodarske skupnosti se je v ZDA leta 1982 zmanjšal delež v kmetijstvu zaposlenega prebivalstva na 3,6 odstotka, na Japonskem na 9,7 odstotka in v Evropski gospodarski skupnosti na 7,7 odstotka. V ZDA in Japonski je delež kmetijstva v bruto nacionalnem proizvodu le 3-odstoten, v Zahodni Evropi pa 4-odstoten. Kljub temu pa največji pridelovalci hrane vseh živil ne morejo prodati po tako visokih cenah, da bi lahko pokrili proizvodne stroške. Zato se zatekajo k protekcioniistični kmetijski politiki, subvencijam in drugim oblikam državne pomoči, ki farmerjem omogoča normalno poslovanje.

Vprašanje je, zakaj razvite države ne prepustijo tržišču, da bi konkurenčna bitka izločila manj uspešne proizvajalce. Odgovor, ki ga običajno oblikujejo vlade teh držav, pa opozarja še na politični (farmerji so tudi volivci), socialni in strateški zorni kot kmetijske problematike. Razviti svet je na primer blokovo obarvan in se v okviru priprav na morebitno vojno svetovnih razsežnosti odloča za kopičenje hrane. Hkrati pa v ZDA in Zahodni Evropi namenijo precej pozornosti starim farmerjem, ki potrebujejo pomoč širše skupnosti.

Pomoč države velikim, srednjim in malim kmetom je seveda eden od razlogov za hiperprodukcijo hrane. Povpraševanje v razvitem svetu namreč narašča počasneje od ponudbe, izvozne možnosti pa so omejene zaradi vse bolj neizprosne konkurence in pešanja kupne moči dežel v razvoju. Kmetje pa morajo povečevati proizvodnjo, da lahko ustvarjajo dovolj dohodka. To še posebej velja za zahodnoevropske države in Japonsko, ki obdeluje zemljo z višjimi stroški kot ZDA, Kanada, Avstralija ali Nova Zelandija. Državni ukrepi pa ne dajo zelenih učinkov tudi v omenjenih državah, kjer na primer farmerji v ZDA dobijo denarno nadomestilo za neobdelano zemljo, hkrati pa povečujejo pridelke na obdelani zemlji.

Članice Evropske gospodarske skupnosti prodajajo kmetijske pridelke po svetovnih cenah, ki so pogostokrat za tretjino ali celo polovico nižje od prodajnih cen na notranjem evropskem trgu. To poraja precejšnje negotovanje ZDA in drugih razvitih držav, ki hrano prav tako prodajajo deželam v razvoju. V Zahodni Evropi bodo morali letos resda znižati cene nekaterih kmetijskih pridelkov (sadjja, zelenjave), izdelovanje prenekaterega proizvoda pa bo treba zmanjšati. Položaj ameriških farmerjev pa je v primerjavi z zahodnoevropskimi vendarle težji, ker so zelo zadolženi. Po nekaterih podatkih so bili lani dolžni 210 milijard dolarjev, kar je med drugim posledica visokih obrestnih mer za posojila, do katerih je na ameriškem trgu vse težje priti.

Nekateri poznavalci ameriške pridelave hrane trdijo, da so tako imenovane družinske kmetije v ZDA obsojene na propad in da je kmetijstvo postalo velik posel. Zato naj bi nekateri farmerji prisilili, da si zagotovijo obstoj na drugačen način. Tako naj bi zmanjšali obseg državnih subvencij in zmanjšali višino posojil, ki naj bi jih dobili kmetje. Posledice takšne spremenjene kmetijske politike pa bi lahko bile tudi neprijetne, predvsem za mnoge banke, ki so precej denarja namenile za razvoj kmetijstva. Zato lahko upravičeno pričakujemo, da bodo tako v ZDA kot v Evropski gospodarski skupnosti skrajno previdno omejevali dotok denarja za kmetijstvo, ki konec koncev ostaja pomembno izvozno orožje v rokah razvitega sveta.

Emil Lah

Tudi japonsko gospodarstvo ima razvojne težave

Večja nezaposlenost, nelikvidnost in zadolženost

Kljub precejšnjemu gospodarskemu napredku na Japonskem se še niso izboljšale razmere v zaposlovanju. O kritičnem položaju prča primerjava, ki kaže, da je bilo v petdesetih letih na Japonskem povprečno 1,1 milijona nezaposlenih, leta 1984 pa je njihovo število naraslo na 1,6 milijona. V primerjavi z letom 1983 se je v deželi vzhajajočega sonca lani potegovalo za delo 100.000 delavcev več.

Ta pojav pojasnjujejo z rastočim zanimanjem za zaposlitev žensk, ki se povečuje predvsem v začetni fazi ponovne visoke rasti gospodarstva. Pritisk na zaposlovanje naj bi se potemtakem polegel, brž ko bo konjunktura spet v polnem razmahu.

Uradna statistika pa očitno le delno osvetljuje problematiko zaposlovanja. Številna podjetja v dejavnostih, ki jih je ponovno prebujanje konjunktura že pustilo ob strani, namreč krepijo »interno nezaposlenost«, ki na trgu delovne sile še ni opazna, utegne pa postati nacionalni problem, ko bo premeščanje delavcev v podružnične obrate in obrate dobaviteljev, kjer se možnosti trajnejšega zaposlovanja zmanjšujejo, še bolj množično kot zdaj.

S povečevanjem storitvenih dejavnosti se na Japon-

skem naposled povečuje tudi število pomožnih moči in delavcev, zaposlenih za nedolga čas. Zlasti nezanesljiv je položaj teh delavcev v manjših in srednje velikih podjetjih, kjer je tudi sindikalna organiziranost zelo šibka.

Zato nameravajo japonske vodilne sindikalne organizacije na letošnjih tarifnih pogajanjih največjo pozornost nameniti predvsem tej kategoriji zaposlenih. Prizadevali si bodo za skrajševanje delovnega časa in zakonsko zagotavljanje pravice delavcev do prazničnih dni v tako imenovanem majskem tednu.

Tudi na Japonskem se zaradi rastoče inflacije zmanjšuje realna vrednost delavskih zaslužkov, manjša se kupna moč, ki tamkajšnje družine sili k zaposlovanju žensk. Med življenjskimi stroški, ki bolj kot prej obremenjujejo družinske proračune, so zlasti izdatki za izobraževanje, zdravstveno varstvo in stanarine.

Neugoden razvoj na trgu delovne sile spremljajo še drugi nespodbudni pojavi, ki jih Japonska vrsto let ni poznala. Povečuje se finančna nelikvidnost in tudi zadolženost, ki je dosegla 3644 milijard jenov (okrog 3,5 milijarda din). K pomanjkanju denarnih sredstev je nedvomno pripomogel tudi propad

nekaterih mednarodno znanih japonskih podjetij, kot so Osawa, Mammyja in druga, zaostrila pa ga je predvsem izrazita in neprekinjena izvozna obremenjenost gospodarstva, ki zahteva trajno dolgoročneje angažiranje vse večjega obsega denarja na širokem mednarodnem tržišču. K vzrokom rastoče finančne nelikvidnosti pa je treba prišteti še strukturne slabosti v panogah s prevladujočimi manjšimi in srednje velikimi podjetji, kot so tekstilna, živilska in gradbena industrija. Prav ta so namreč najmanj dovzetna za preobrazbene procese in hitrejši tehnični razvoj in ne nazadnje tudi za programske preusmeritve, ki bi v večji meri spodbujale zaposlovanje in pripomogle k hitrejšemu obratovanju kapitala.

Nande Žužek

★★★★★★★★★★

NOVO

ULRIP

časopis
za rekreacijo,
oddih in šport

★★★★★★★★★★

Prilagajanje zahodnonemških sindikatov na poindustrijsko družbo

Dinozavri industrijske dobe

Vse kaže, da je sindikalno gibanje tudi v ZR Nemčiji v krizi. Število članov pada. Samo nemška sindikalna zveza DGB je v obdobju 1982—1983 izgubila 1,3 odstotka članstva. Delež mladih do 25 let nazadovol za okrog 4 odstotke in nič ne kaže, da bi sindikati mogli obnoviti svoj vpliv na mladino in jo privabiti v članstvo s svojimi stari programom.

Iz industrijskega sindikata Metall se je lani izpisalo 38.000 članov, tako da ima zdaj ta sindikalna organizacija še okrog 2.498.000 članov. Na poindustrijsko družbo, ki jo napoveduje prihod informacijskega gospodarstva sploh, vseeno ni mogoče spregledati dejstva, da sindikati izgubljajo privlačnost in vpliv na zaposlene.

Predsednik DGB Ernst Breit je v januarju izdal sindikalnega sešnečnika zapisal, da je tudi sindikate prizadela gospodarska kriza. Nove naloge so čedalje odgovornejše, njihova preprečevalna in vplivna moč pa čedalje manjša.

Gospodarske in družbene spremembe so privedle sindikate v strukturno krizo. Vse bolj spominjajo na »dinozavre industrijske dobe«. To bodo tudi ostali, če ne bodo tenkočutneje prisluhnilni spremembam. Na poindustrijsko družbo, ki jo napoveduje prihod informacijskega obdobja in na spreminjanje vrednot, ki je s tem povezano, sindikati slabo pripravljene.

Sindikati se s svojimi organizacijami usmerjajo pretežno na stare množični proizvodnji naravnane industrije, na množičih se storitvenih področjih so slabo zastopani. Le okrog 18 % nameščencev je sindikalno organiziranih. Sindikati bi morali biti v večji meri navzoči tam, kjer nastajajo nova delovna mesta — in teh ni v tradicionalnih sektorjih nič več kot jih je bilo nekoč. Nasprotno, nova delovna mesta prinašajo tehnološke spremembe, njihovo nastajanje spodbuja povezovalne tehnološke napredke, ki bi moral biti prvi prva naloga zapisan v sindikalnem programu. Kot meni Breit, bi morala biti druga pomembna naloga sodobnih sindikatov povezovalna diferenciacije s solidarnostjo.

Breit meni, da se obratni sveti v kovinskopredelovalni industriji, ki jih dejansko vodi IG Metall, ne bi smeli upirati uvajanju gibljivega delovnega časa. Odpor proti tem novostim je nepopoln in bolj slabi sindikate, kot pa jih krepi. Sindikati naj ne bi ovirali uvajanja gibljivega delovnega časa, marveč ga pomagali sooblikovati. Zastopali bi vse delavstvo, ne pa samo »strokovne delavce«.

Sindikati naj se ne bi opirali več na zastarele ideologije, ampak potrebujejo več socialne domišljije, naj ne bi več hlepeli po nekdanji moči in socialnih bojih za vsako ceno, marveč naj bi po zgledu IG Chemie in IG Druck obnovili politiko socialnega partnerstva in zagotovili napredek poindustrijske družbe. Takšno je mnenje sindikalnega funkcionarja Breita, ki pa ga ne upoštevajo vse sindikalne organizacije brez pridržkov.

Afriško sindikalno gibanje
južno od Sahare (2)

Razvojni krči še niso premagani

Piše: Emil Lah

Afriško sindikalno gibanje se je postavilo na lastne noge v štiridesetih letih tega stoletja. Njegovi rasti so nenehno nagajale kolonialne oblasti. Za relativno pozen razvoj sindikalnega gibanja v Afriki pa je vzrok tudi nizka stopnja industrializacije, maloštevilna najemna delovna sila in stroga kolonialna zakonodaja. Afriška najemna delovna sila je bila (in je še) zelo heterogena, etnično raznovrstna, z nizko stopnjo izobrazbe in brez izkušenj ter zavesti o razredni pripadnosti. Šele gospodarski razvoj, pojav prvih industrij in koncentracija delavcev v industrijskih središčih so ustvarili možnosti za oblikovanje delavskega razreda in njenih organizacij.

Sindikalno gibanje se je zlasti v angleških kolonijah Zahodne Afrike oblikovalo pod vplivom angleških sindikatov. Organiziranost afriških sindikalnih zvez je bila zelo podobna angleškimi sindikatom, pogoje za

oblikovanje sindikalnih organizacij pa je določala kolonialna administracija. V vzhodni Afriki pa je bilo v rudarski industriji zaposlenih več belcev, ki so bili organizirani v svoje sindikate, tako da je bilo oblikovanje sindikatov domačinov oteženo. Na sindikalno organiziranost afriških delavcev je slabo vplivala tudi ideološka razcepljenost sindikatov, ki se je iz kolonialnih središč prenašala tudi na afriške sindikate.

V prvih letih delovanja so si afriški sindikati prizadevali v glavnem za izboljševanje socialno-ekonomskega položaja delavskega razreda. Najpogosteje je bilo slišati zahteve po pravici do sindikalnega organiziranja, povečanja plač, uvajanja delovne in socialne zakonodaje, skrajševanja delovnega časa, enakih plač za bele in črne delavce. Stavke afriških delavcev pa so bile sestavni del boja proti kolonializmu.

Po drugi svetovni vojni se je protikolonialna revolucija nadaljevala z vso močjo. Sindikalne akcije so postale eno od orožij afriških narodov v boju za osvoboditev spod kolonialnega jarma. Na začetku petdesetih in šestdesetih let si je prenekateri afriška država izborila neodvisnost. Sindikati pa so se v novoosvojenih državah osredotočili na utrjevanje neodvisnosti in konsolidiranje oblasti, tudi na račun odlaganja reševanja nekaterih socialnih in gospodarskih vprašanj.

Najemni delavci predstavljajo v Afriki tudi danes relativno majhen del ekonomskega aktivnega prebivalstva. Čeprav se število zaposlenih v zadnjih nekaj letih hitro povečuje (leta 1982. je bilo zaposlenih okoli 170 milijonov Afričanov, od tega 58 milijonov zunaj kmetijstva), je včlanjenih v sindikate le okoli 8 odstotkov delavcev. Tako pa je med drugim zato, ker večina delavcev v kmetijstvu še ni sindikalno organizirana. Zaradi nizke izobrazbene ravni mnogi niti ne vedo, kako je mogoče ustanoviti sindikat.

Od okoli 13 milijonov sindikalno organiziranih delavcev v Afriki jih je največ včlanjenih v nigerijske sindikate (4,5 milijona članov). Nacionalna zveza delav-

cev Zaira šteje milijon članov, Centralna organizacija sindikatov Kenije 600.000 članov, Nacionalna zveza delavcev Angole 600.000 članov, Kongres sindikatov Zambije 270.000 članov in tako dalje. Največ afriških sindikalnih organizacij šteje od 200 tisoč do 300 tisoč delavcev. V državah s sindikalnim pluralizmom pa včlanjenih v sindikate manj kot 100.000 članov. Struktura sindikatov je različna, vendar pa v večini državi kovinski sindikati so najštevilnejši in dobro organizirani, v Zambiji, Senegalu in Gani.

V zadnjih nekaj letih se sindikalno delovanje izboljšuje zaradi vse večjih sindikalnih in delovnih izkušenj, povečevanja števila industrijskih delavcev, izboljševanja njihove kvalifikacijske sestave. Kljub temu pa možnosti za sindikalno delovanje niso bistveno izboljšali. Afriške države so namreč v težkem gospodarskem položaju, za katerega je značilna zunanja nelikvidnost, visoka inflacija, nezaposlenost, naraščajoči stroški uvoza hrane in padanje že tako nizke življenjske ravnine najširših ljudskih množic. Vse to vpliva na sindikalno gibanje, ki si skupaj z vladami prizadeva rešiti vprašanje neučinkovitih razvojnih načrtov, slabe organizacijske dela, prešibke zavzetosti družbe za hitrejši razvoj, pomanjkanja denarja za naložbe, zagotavljanja gnotnosti in drugih spodbud za večjo proizvodnjo, zagotavljanje sredstev za osnovne potrebe ljudi itd. Pri tej dejavnosti pa sindikatom ni lahko, saj jih marsikdo obtožuje, da so zaradi »pretiranih zahtev« po delavskih pravicah krivi za nastale gospodarske težave. V Zambiji, Centralnoafriški republiki, Zairu, Siera Leone in še kjelse na primer v zadnjih nekaj letih zaprli več sindikalnih voditeljev, prepovedali sindikalno delovanje in podobno. Vlada v Zgornji Volti je poskušala izsiliti sprejem zakona o prepovedi pravice do stavke. Če pa so se v obliki splošne stavke uprle vse sindikalne centrale v tej državi in kar je pripeljalo do državnega udara in vladnih sprememb. V Siera Leone so stavke pripeljale državo do izrednega stanja in prepovedi sindikalnega delovanja. V Zambiji pa so rudarji s stavkami prisilili vlado, da je izpustila iz zaporov sindikalne funkcionarje.

Nadaljevanje prihodnjega

IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST, KULTURA

Pogovor s Frančkom Drogenikom, predsednikom republiškega odbora sindikata delavcev kulture Slovenije

Celovita razprava na republiškem sindikalnem svetu bo za nas velika priložnost

menjave dela. Mislim, da je za uspeh našega dela nujno čimtesnejše sodelovanje republiškega odbora in vseh njegovih članov z mestnimi in občinskimi odbori sindikatov delavcev v kulturi. Menim, da je ena naših temeljnih nalog tudi spodbujanje aktivnosti v vseh celicah sindikalnega delovanja. Republiški odbor sindikata delavcev v kulturi pa naj bi poleg drugih obveznosti usklajeval hotenja delavcev v okviru republiškega sveta.

Odbori sindikata delavcev kulture delujejo v Ljubljani, Mariboru, Novi Gorici in Ptujju. Ali mislite, da je to dovolj?

— Dosedanje izkušnje kažejo, da je delo teh odborov uspešno, zato razmišljamo, kako bi podobno organizirali dejavnost tudi na Obali, pa na Koroskem in v Pomurju. Večji učinek dela dosegamo, če smo v nenehnem stiku z delavci, z njihovimi problemi, s položajem v sleherni delovni organizaciji s področja kulture.

Gotovo je osrednja tema vaših prizadevanj reševanje družbe-

noekonomskega položaja kulturnih delavcev, čeprav nekateri celo mislijo, da ste pri tem premalo glasni.

— Rekel sem že, da mora biti osrednja pozornost pri našem delu namenjena interesom in zahtevam članstva, delavcev, njihovim vprašanjem. To je problematika, ki je v današnjih razmerah še posebej pereča ter zato od vseh nas zahteva povečano odgovornost in večjo aktivnost. Položaj, v katerem so delavci v kulturi, pa lahko ocenimo kot izjemno težak, če ne morda kritičen. Zato mislim, da se moramo v bodoče zavedati pomembnosti in predvsem večje odgovornosti nas vseh do delavcev. Z vso zavzetostjo se moramo lotiti snovanja takšnih družbenoekonomskega odnosov, ki bodo delavcem v kulturi in delovnim organizacijam kulture zagotavljali enakovreden in enakopraven položaj ter hkrati omogočali normalen razvoj kulture v celoti.

Na letni seji republiškega odbora ste se tudi dogovorili, da bi

poskušali širše predstaviti probleme kulturnih dejavnosti in da bi eno od sej republiškega sveta ZS Slovenije v celoti posvetili problematiki kulture.

— To za nas predstavlja veliko nalogo. Mislim pa, da bo takšna seja zelo odmevna in bo lahko precej pripomogla k premagovanju naših težav. Pomeni lahko prodor bolj celovitega gledanja na kulturo in učinkovitejše delovanje na treh osnovnih toriščih našega delovanja: naravnosti na reševanje gmotnih vprašanj, prizadevanj za vpliv in vsebinsko vpetost kulture v vse celice družbenega življenja in razvoj kulture v vsej njeni razsežnosti, kar pa pomeni tudi spreminjanje miselnosti o njenem pomenu.

Kako si v sindikatu kulturnih delavcev prizadevate, da pri delu pridejo do izraza interesi vaših članov?

— Mislim, da so sindikati prvi, ki morajo zavračati kakršnokoli forumsko delo, saj so po svoji družbenopolitični dejavnosti najbližji delavcu. In samo

s tesni povezavo z delavci, njihovimi zahtevami, vprašanji, interesi, problemi, z dejanskim in ne le verbalnim zavzemanjem za uresničitev delavčevih naprednih teženj, lahko premagamo forumsko delo. Naj omenim kot dobro izkušnjo, da smo imeli eno od sej našega izvršnega odbora v Novi Gorici, na volilni seji občinskega odbora sindikata delavcev kulture na Ptujju, na seji mestnega odbora v Ljubljani, kjer so problemi domala povsod enaki, gmotni položaj kritičen, izredno slab. Pomembno je, da v reševanju vseh teh perečih razmer v vseh okoljih aktivno vključimo tudi druge družbenopolitične organizacije. Edino skupna akcija s SZDL in ZK, podprta in argumentirana s stališči in težavami delavcev, lahko prispeva k hitrejšemu reševanju gmotnih težav delavcev v kulturi.

Sindikati kulturnih delavcev se je med prvimi vključil v razpravo o gradivu za sejo centralnega komiteja o kulturi.

— Da, mi smo že na seji izvršnega odbora oblikovali svoja sta-

lišča. Tudi sedanja razprava na seji republiškega odbora je opozorila na osnovne probleme. Gre za širok spisek, od gmotnih razmer delavcev v kulturi (vključujoč tudi problematiko samostojnih kulturnih delavcev) do idejnih in idejno estetskih vprašanj. Naj mimogrede omenim, da bi morali na primer kritično oceniti vlogo programskih svetov, ki niso vedno opravili svoje vloge pri kritičnem in demokratičnem razpravljanju o vseh idejno-estetskih vprašanjih.

Dejali ste, da se razprava šele dobro začneja.

— Menim, da bodo posebej koristni predlogi in pripombe, ki bodo prišli neposredno iz baze, to je od delavcev v kulturi, njihovih družbenopolitičnih organizacij, od sindikalnih do mladinskih. Mislim, da moramo razpravo voditi v vseh okoljih z največjo odgovornostjo, aktivnostjo in demokratičnostjo in da je naša velika priložnost.

Igor Žitnik

Zdaj je čas za odločitev za šolanje ob delu

Informativni dnevi bodo 8. in 9. marca

V dnevnih časopisih sta bili v torek in sredo objavljeni posebni prilogi z razpisi za vpis v 1. letnik srednjih šol in vpis v začetni letnik visokošolskih delovnih organizacij v šolskem letu 1985-86.

Predstavljena je vsa ponudba za vpis v programe srednjega usmerjenega izobraževanja, ki se izvaja v srednjih šolah, v izobraževalnih centrih in delavskih univerzah, ter vse študijske smeri, vpisni pogoji in predvideno število vpisnih mest na visokošolskih organizacijah. Obenem je objavljena tudi ponudba za vpis učencev v domove, razpis za sprejem v študentske domove ter natečaj za sprejem gojencev v vojaške akademije.

Kot vsako leto bodo tudi letos informativni dnevi v vseh srednjih šolah in visokošolskih delovnih organizacijah. Na-

menjeni bodo vsem, ki se bodo vključili v srednje usmerjeno izobraževanje in vsem, ki se bodo vključili v visokošolski študij, torej mladini in odraslim.

Informativni dnevi bodo v petek 8. in v soboto 9. marca. Delavcem, ki nameravajo študirati ob delu ali iz dela, so še posebej namenjeni informativni dnevi v soboto. Opozarjamo delavce v združenem delu, da bodo strokovne službe skupnosti za zaposlovanje nudile potrebne informacije kandidatom za študij ob delu in iz dela. V vseh občinah bodo psihologi, poklicni svetovalci in svetovalci zaposlitev obveščali in svetovali stalno, posebej pa po razporedu v času po razpisu do vpisa. Seznam svetovalnih mest in urnik svetovanj za posamezne občine je prav tako vsebovan v prilogi z razpisi.

Uspešno delo založbe Delavska enotnost

V torek 26. februarja sta se v prostorih Delavske enotnosti sestala uredniški odbor zbirke Družboslovje in založniški svet založbe Delavska enotnost (oba vodi Francka Herga). Osrednji točki dnevnega reda sta bili pregled izpolnjevanja lanskega programa in uresničevanje letošnjega ter poročilo o prodaji knjig, ki so izšle v lanskem letu.

Založba je svoj lanski program v glavnem izpolnila. Preostale knjige bodo izšle v mesecu dni, v tisku so pa tudi že naslovi iz letošnjega programa. Poročilo o prodaji oziroma zaloga v lanskem letu je pokazalo, da se je mogoče tudi z družboslovno literaturo — s pretehtanim izborom — uspešno potrditi na trgu. V zadnjih nekaj letih se je založba Delavska enotnost uvrstila med najuspešnejše slovenske družboslovne založbe — tako po številu izdanih knjig kot tudi po prodaji.

V razpravi so člani sveta izrazili pripravljenost pomagati založbi, ki skupaj z razvojnim oddelkom in Informacijskim centrom pri Delavski enotnosti pripravlja program za svoj razvoj in še uspešnejši prodor v slovenski in jugoslovanski prostor.

D.D.

Posvet za kulturne poverjenike v Radovljici

Sodobne oblike kulturnih spodbud

Občinski sindikalni svet v Radovljici je že drugič pripravil posvet za kulturne poverjenike v delovnih organizacijah. Kljub zanimivim temam se je posveta udeležilo le 24 od 120 povabljenih kulturnih animatorjev. Tudi prvič z udeležbo niso bili zadovoljni, saj je prišlo le 25 poverjenikov.

Kaže, da se posvetov vsakokrat udeležujejo drugi ljudje, kar pomeni, da kulturne poverjenike ob vsakih volitvah, kot člane izvršnih odborov menjajo, da so vezani na mandatno obdobje. Skrb vzbuja zlasti udeležba poverjenikov iz večjih delovnih organizacij. Iz Verige Lesce na primer se od devetih kulturnih poverjenikov posveta ni udeležil

nihče. (Enako prvič). To kaže na malomaren odnos poverjenikov in odgovornih do kulture. Udeleženci drugega posveta, ki je bil 5. februarja 1985 v Sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici, so se seznanili s sodobnimi oblikami spodbujanja kulturnega življenja. Predaval je Doro Hvalica ter nanizal vrsto zglednih primerov iz delovnih organizacij. Ti so oživilo kulturno življenje v OOZS. Alenka Brglez, odgovorna za stike z javnostjo v Cankarjevem domu je predstavila program te ustanove za leto 1985. Za ta program je bilo veliko zanimanja med udeleženci, saj je 3311 gledalcev iz Radovljice lani v organizaciji komisije za kulturo in OSZS Radovljica obiskalo devet različnih kultur-

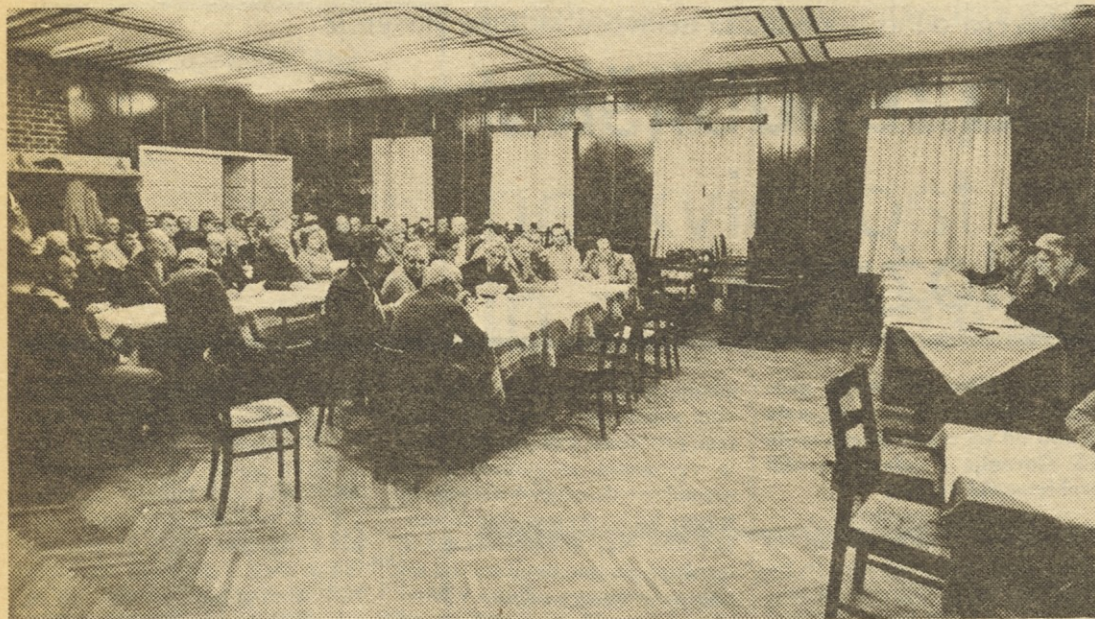
nih prireditvev v Cankarjevem domu in v Mestnem gledališču. V tretjem delu posveta je Alenka Bole-Vrabc, strokovna sodelavka ZKO Radovljica, udeležencem predstavila delovanje in možne kulturne programe 26 različnih kulturnih društev v ZKO Radovljica. Ta imajo 60 različnih dejavnosti od gledaliških skupin, pevskih zborov, folklornih skupin do recitatorjev itd. Od teh 26 KP delujeta dve v OZD z več aktivnostmi, dve OZD samo s pevskim zborom, eno KP pa deluje v osnovni šoli.

V zadnjem delu posveta je predsednik kulturne komisije navzoče seznanil s poročilom o kulturni akciji ZS v Radovljici.

Jože Hožjan

ŠPORT, ODDIH IN REKREACIJA

Letna delovna skupščina ŠD Invalid Ljubljana

Invalidi izgubljajo svoj življenjski prostor

Člani športnega društva Invalid Ljubljana so na delovni letni skupščini ugotavljali uspešnost svojega delovanja v preteklem letu.

Res se lahko pohvalijo, saj so 125 člani, ki delajo v devetih sekcijah, pripravili oziroma se udeležili kar 91 tekmovanj. Organizirali so 34 meddruštvenih, področnih in republiških tekmovanj invalidov. Pripravili pa so

tudi državno strelsko tekmovanje. Najbolj dejavne so bile v minulem letu sekcije za balinanje, kegljanje, strelstvo, šah in smučanje. Največ uspeha so dosegli balinarji, kar 57 jih je in imajo eno ekipo na republiški ravni in eno na ljubljanskem območju. Četrto oziroma prvo mesto pa govori o njihovi kakovosti.

Na skupščini pa so govorili

tudi o težavah športnega društva. Tako so sestavili petico, ki jo bodo poslali na Zvezo za rekreacijo in šport invalidov Slovenije kot protest proti razbijanju športne dejavnosti invalidov. Športna dejavnost naj bi se odsele, po sklepu Zveze za rekreacijo in šport invalidov, delila na športna društva, kjer menda delujejo »vrhunski« športniki, ter na sekcije posameznih društev

invalidov, kjer naj bi delovali rekreativci. Člani ŠD Invalid se s takšno delitvijo in razbijanjem športne oziroma rekreativne dejavnosti ne strinjajo in so prepričani, da gre na škodo vseh invalidov.

Druge, kar teži člane športnega društva Invalid, je njihov dom oziroma gospodarjenje z njim. Dom invalidov in borcev so zgradili s pomočjo 157 delovnih organizacij mesta Ljubljane in družbenopolitične skupnosti. Skupno so za dom zbrali 400 milijonov dinarjev in novi dom ter športne objekte v njem dali v uporabo leta 1983.

Na skupščini so ugotovili, da invalidi »izgubljajo svoj življenjski prostor« v domu, saj ugotavljajo, da delovna skupnost, ki dom upravlja, preveč komercializira svojo dejavnost. Cena za uporabo posameznih športnih objektov (kegljišče, balinišče, strelišče) je ista za invalide kot za ostale uporabnike. Športno društvo ima omejena finančna sredstva in iz meseca v mesec, ko se pristojbina za uporabo povečuje, se zmanjšuje uporaba teh objektov.

Preprosto nimajo toliko denarja kot zunanji uporabniki. Rešitve iz te zagate ne vidijo, sprašujejo pa se, kako to, da družbenopolitična skupnost, ki jim je to zgradila, nima toliko poslušarja ali pa morda sredstev, da bi jim omogočila uporabo teh objektov.

Na koncu so še z razočaranjem ugotovili, da se njihove letne skupščine ni udeležil nihče od povabljenih gostov, tistih, ki so za njihovo delo odgovorni in poklicani.

Andrej Angič

Mirovanje ni človekov prijatelj

Civilizacija prinaša človeštvu po eni plati veliko dobrega, po drugi pa tudi veliko slabega. Preveč smo se polenili, premalo se gibljemo in veliko preveč ur presedimo v udobnih naslanjačih. Sedimo v službi, sedimo v avtomobilih, pred televizijskimi sprejemniki, na športnih tribunah in poleti poležujemo na toplem soncu, pri vsem tem pa pozabljamo, da nismo ustvarjeni za mirovanje, temveč za delo, za gibanje.

Neka raziskava, zanjo so poskrbeli v Združenih državah, je pokazala, da prebijejo danes ljudje povprečno že deset let svojega življenja pred televizijskim ekranom. In tako je verjetno že marsikje v civiliziranem svetu. Pa pristejmo tem desetim letom še dobri dve desetletji sedenja v službi, poltretje desetletje spanja, pa bomo videli, da nam za gibanje ostane le še malo časa. Zato, opozarjajo zdravniki, bi bilo zelo koristno, če bi vsi, ki pogosto sedimo več ur skupaj, upoštevali nekaj tehle nasvetov:

Če se ne moremo odreči televiziji, bodimo vsaj malce kritični in se odločimo le za zares zanimive oddaje. In bodimo pri tem doledni. Čim je oddaja konec, ugasnimo sprejemnik.

Če se že odločimo za dolgotrajno sedenje, moramo vmes večkrat vstati in se razgibati. Nikakor ne zadošča, če se le na hitro pretegnemo! Opraviti moramo vsaj nekaj počepov ali teči na mestu tri, štiri ali pet minut. Če gledamo televizijsko nadaljevanko, je tudi pomembno, da sedimo dovolj daleč od ekrana in da je slika približno v višini oči.

Po vsakem dolgotrajnem sedenju zdravniki priporočajo sprehod ali lahkoten tek na svežem zraku. Če se pri tem vsaj malo oznojimo, je sprostitelj še toliko bolj učinkovita.

A. U.

V Mariboru je lani sodelovalo na športnih igrah 10 tisoč delavcev

Vse večje zanimanje za rekreacijo

V domu družbenih organizacij je svet za športno rekreacijo in oddih pri mestnem svetu ZSS Maribor pripravil še zadnje slovesnost sindikalnega tekmovanja za leto 1984 — razglasitev rezultatov, podelitev pokalov in medalj. Navzoče športnike je pozdravil predsednik sveta za organizirane letni oddih, šport in rekreacijo Milan Holc, ki je v svojem govoru poudaril pomen in dosežene uspehe pri razvoju sindikalnega športnega tekmovanja, ki dobiva v mariborskih občinah vse večji razmah. Tako je lani sodelovalo v delavskih športnih igrah v 18 panogah 625 ekip in okoli 10.000 športnikov in športnic iz 155 mariborskih delov-

nih organizacij. Po statističnih podatkih je v delovnih organizacijah na njihovih internih tekmovanjih sodelovalo prek 19.000 delavcev. To kaže na vse večje zanimanje za športna in rekreacijska tekmovanja v delovnih organizacijah v Mariboru.

Na slavnosti podelitvi nagrad so bili poleg športnikov in športnic iz organizacij združenega dela tudi Vlado Has, predsednik OS ZSS Maribor Tabor, Marjan Kampuš, sekretar OS ZSS Maribor Tezno in Tone Piletič, sekretar sveta za šport in rekreacijo Maribora. Na koncu je predsednik sveta za šport tovariš Holc podelil pokale in medalje naj-

boljšim ekipam in posameznikom ter zaželel vsem športnikom novih uspehov v letu 1985. Skupno so podelili 98 pokalov ekipam in posameznikom za prvo, drugo in tretje mesto ter 600 zlatih, srebrnih in bronastih medalj.

Vrstni red delovnih organizacij — moški:

Do 500 zaposlenih: 1. mesto DEM — 576 točk, 2. Avtoobnova — 564, 3. Koloniale — 476, 4. VTS — 444, 5. Zavarovalnica Triglav — 392, 6. Vesna 364 itd.

Do 1500 zaposlenih: 1. mesto Zlatorog — 913 točk, 2. TSN — 867, 3. ČGP 808, 4. PTT — 760, 5. KB — 723, 6. Cevovod — 680 itd.

Do 2500 zaposlenih: 1. mesto Konstruktor — 1022 točk, 2. Livarna — 934, 3. Gradis — 914, 4. TD Ruše — 783, 5. Jeklotehna — 732, 6. Stavbar — 567 t. itd.

Nad 2500 zaposlenih: 1. mesto TAM — 2193 točk, 2. TVT B. K. — 1954, 3. Metalna — 1539, 4. Elko — 1235, 5. MTT — 1213, 6. Hidromontaža — 726.

Skupna uvrstitev ženskih ekip: 1. mesto TVT B. Kidrič — 287 točk, 2. TAM — 164, 3. Marles — 158,4, PTT — 154, 5. Konstruktor — 150, 6. Metalna — 146 t. itd.

D. Zagorac

Smučanje je priljubljeno med taborniki, ki tako popestrijo svojo dejavnost v zimskem času.

Muta ob Dravi

Taborniki so tekmovali v veleslalomu in sankanju

Taborniki odreda Bistrega potoka iz Mute ob Dravi vsako leto prireditjo tekmovanje v veleslalomu in sankanju.

Na smučišču Pristanek nad Muto, kjer so delavci tozda Mala kmetijska mehanizacija Gornja Muta pred kratkim uredili novo daljšo vlečnico, so taborniki pomerili svoje znanje v smučarskih in sankarskih veščinah.

Med najmlajšimi so se najbolje odrezali Simon Solero, Tine Harnik in Darko Papotnik, nastopilo pa je tudi nekaj starejših članov odreda. Rezultati veleslalomov: Medvedki — do 8 let: 1. Simon Solero 42,22, 2. Karli Kresnik 68,37; medvedki — do 12 let: 1. Tine Harnik 34,21, 2. Tomaž Hudnik 35,14, 3. Vasja Jerčič 36,00; taborniki od 12 do 15 let: 1. Darko Papotnik 34,31, 2. Rudi Solero 34,81, 3. Andreas Ajtnik 36,32; taborniki 15 do 18 let: Darko Gracej 31,95, 2. Boško Plazl 32,12, 3. Damjan Placet 33,29; taborniki od 18 do 30 let: 1. Drago Kresnik 34,40; taborniki nad 30 let: 1. Jože Kefer 34,18, 2. Hinko Jerčič 35,56, 3. Ivan Palko 53,40.

Tabornice od 12 do 15 let: 1. Andreja Kobolt 51,02, 2. Mateja Kefer 53,92.

Sankanje: tabornice: 1. Klavdija Štefl 26,13, 2. Andreja Jevšnik 50,23, 3. Bernarda Verdnik 64,10; taborniki: 1. Martin Markač, 2. Marko Lesjak 20,97, 3. Sebastjan Rutar 22,79.

Besedilo in slika Hinko Jerčič

Pete zimске igre Unilesa

Zmaga Mebla

Delovna organizacija Novoles iz Novega mesta je bil prireditelj petih zimskih iger Unilesa v tekih in veleslalomu. Tekmovanje je bilo na novem smučišču Rog pri Novem mestu. Kljub ne najboljšim snežnim razmeram je nastopilo 320 udeležencev članic DO, ki so združene v sozd. Te so: Hoja iz Ljubljane, Iztok iz Mirna, Javor iz Pivke, Krasoprema iz Dutovelj, Lesnina iz Ljubljane, Liko z Vrhnik, Marles iz Maribora, Meblo iz Nove Gorice, Novoles iz Novega mesta, Stol iz Kamnika in Tribuna iz Ljubljane.

V skupnem seštevku točk so zmagali predstavniki Mebla pred vrstniki iz Marlesa in Lesnine.

Rezultati veleslalomov za ženske: kat. I. Grom Liko 2. Mesec Lesnina 3. Suhovršnik Stol kat. II. 1. Cirk 2. Trebižan Meblo obe kat. III. 1. Okorn Stol 2. Logar Lesnina, 3. Bedrač Marles, moški veleslalom kat. I. 1. Mencinger Lesnina, 2. Bizjak Meblo, 3. Turk Javor, kat. II. 1. Skok Meblo, 2. Dular Novoles, 3. Goltež

Lesnina, kat. III. 1. Kunstelj Lesnina, 2. Grubič Marles, 3. Kolenc Meblo kat. IV. 1. Šegula Marles, 2. Humar Stol, 3. Zorman Lesnina, teki ženske: kat. I. 1. Vidmar Novoles, 2. Berginc Liko, 3. Lukek Hoja, kat. II. 1. Grom Liko, 2. Grčar Novoles, 3. Bitežnik Meblo, kat. III. 1. Lavrač Stol, 2. Okorn Stol, 3. Bedrač Marles, moški kat. I. 1. Orehek Stol, 2. Bizjak Meblo, 3. Kotnik Stol, kat. II. 1. Lah Marles, 2. Pivk Liko, 3. Lipovec Meblo, kat. III. 1. Majcen Hoja, 2. Pepina Lesnina, 3. Šumer Marles, kat. IV. 1. Kasjak Marles, 2. Humar Stol, 3. Zorman Lesnina.

Ekipno VSL ženske: 1. Lesnina, 2. Meblo, 3. Stol. moški: 1. Lesnina, 2. Meblo, 3. Marles.

Ekipno teki ženske: 1. Hoja, 2. Marles, 3. Meblo. moški: 1. Marles, 2. Stol, 3. Meblo.

Skupna uvrstitev: 1. Meblo Nova Gorica 425 točk, 2. Marles Maribor 379, 3. Lesnina Ljubljana 357 točk.

Rajmund Kolenc

UTRIP

Delavska enotnost, Celovška c. 43, 61000 Ljubljana. Naročilnica

Naročam časopis UTRIP

Primek in ime:

kraj:

ulica:

pošta:

podpis:

Naročnino bom poravnal po prejemu položnice!

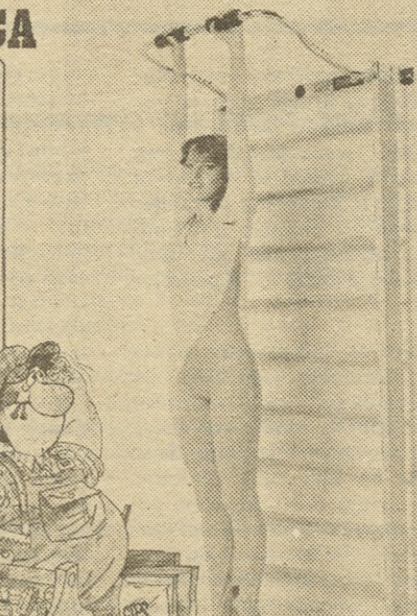
Tudi zdravje je ekonomija. Kaj za pod zob, da ba O. K. Mala denarja, malo muzike...?

HRBTENICA

ZAKAJ UTRIP

Članek o vrednosti športa in rekreacije. Šport ni le zabava, temveč tudi zdravje in ekonomija. Rekreacija nam pomaga odpraviti stres in izboljšati kakovost življenja. V članku so opisane različne vrste rekreacijskih dejavnosti in njihova koristnost za telo in dušo.

Delavci patološkega inštituta nezadovoljni z delitvijo sredstev za osebne dohodke

Nagravžnine usmrajajo odnose na medicinski fakulteti

Delavci Inštituta za patologijo so že dalj časa nezadovoljni z osebnimi dohodki. Še posebej, ker jim z leti ukinjajo nekatere dodatke za težke delovne razmere oziroma jih zmanjšujejo. Medtem se jim obseg dela stalno povečuje. Nezadovoljni pa so tudi, kadar primerjajo svoje osebne dohodke z drugimi delavci, ki so za precej manjšo obremenitev bolje plačani. Delavcem Inštituta za patologijo, ki spada v sklop medicinske fakultete, pa obljube dekanata pred letom in več še niso spremenile načina njihovega nagrajevanja.

Nizki osebni dohodki na Inštitutu za patologijo so privedli delavce na sestanek oziroma zbor delavcev, ki je bil 31. januarja letos. Na njem so ugotovili, da se jim je dejavnost v zadnjih starih letih, ki jo opravljajo za Univerzitetni klinični center in druge bolnišnice, povečala skoraj za polovico. Za večji dohodek, ki so ga s tem ustvarili, pa niso mogli ustrezno povečati osebnih dohodkov. Na sestanku so dejali, da so v primerjavi z ginekološko kliniko njihovi osebni dohodki nižji skoraj za 30 odstotkov. Če pa svoje osebne dohodke primerjajo z onkološkim inštitutom, je razmerje še bolj neugodno.

Na zboru so postavili nekaj zahtev. Med drugim za zvišanje dodatka za delo v posebnih ra-

zmerah, za izplačilo presežka dohodka po veljavem samoupravnem sporazumu vsaj po polletnem obračunu, ker izplačilo za leto nazaj nima pozitivnega učinka, predvsem glede na inflacijo.

O teh zahtevah in še o nekaterih drugih so takrat sklenili, da bi se radi dogovorili, seveda po samoupravni poti, z dekanom in tajnikom medicinske fakultete. Povabili so ju na zbor, ki so ga sklicali za 7. februarja. Toda dekana Miloša Kobala in tajnika — tovarišice Marjane Soukal-Ribičič, na zbor ni bilo, in to brez kakršnegakoli opravičila.

Razumljivo užaljeni delavci so po razpravi sklenili »ponoviti zbor delavcev v ponedeljek, 11. februarja letos ob 9. uri v predavalnici Inštituta za patologijo. Na zbor delavcev vabijo: tovariša dekana, tovarišico tajnico MF, predsednico OZZS in sekretarja OZZK.

Če se vabljeni zbor delavcev ne bodo udeležili, bomo prisiljeni opozoriti na naše probleme s prekinitvijo dela, ki se bo začela istega dne ob 10. uri. Zbor delavcev se je pripravil na samoupraven in demokratičen način pogovoriti z vodstvom MF o vseh perečih problemih Inštituta za patologijo. Tako bo morebitni neljubi in nezaželeni protest zgolj posledica nerazumno igno-

rirajočega odnosa vodstva MF do delavcev IP.«

Sestanka delavcev 11. februarja so se vabljeni tovariši končno udeležili. Delavci inštituta so posredovali podatke o povečani dejavnosti inštituta, še posebej tistega dela, ki ga opravljajo za zdravstvo, saj se je število obdukcij povečalo v lanskem letu na 1311 s skupaj 80.540 histološkimi preparati. Število delavcev na inštitutu pa, namesto da bi se povečalo za devet delavcev, kolikor jih je odobril tudi fakultetni svet, se je v bistvu zmanjšalo. Odšlo je namreč nekaj visoko usposobljenih delavcev. Kot je povedal predstojnik inštituta dr. Dolenc, novih delavcev niso mogli dobiti, kljub večkratnim razpisom, zaradi težkih delovnih razmer in neustreznih osebnih dohodkov. Delavci so tudi ugotavljali, da za povečan obseg dela niso ustrezno, stimulatивно nagrajevani.

Izjave dekana dr. Miloša Kobala o nagrajevanju po delu pa raje ne bi objavili.

Precej govora na zboru je bilo tudi o tako imenovanem »nagravžninskem« dodatku, ki se zadnja leta zmanjšuje in izgublja svoj prvotni namen glede na delovne okoliščine patološkega inštituta.

Te zahteve in še nekatere druge so z odgovori vodstva fakultete zvodenele z utemeljitvi-

jo, da se sprememb ne da uveljaviti le na patološkem inštitutu, ampak da jih bo pripravila komisija, ki jo bo imenoval fakultetni svet konec februarja. Spremembe oziroma novi pravilnik o nagrajevanju bodo morali sprejeti na referendumu in to za vse delavce medicinske fakultete, ki pa zajemajo 16 inštitutov, 24 kateder in številne zunanje učne baze. To pomeni 640 zaposlenih. Na utemeljeno vprašanje, kaj bo, če referendum ne bo uspel, ni bilo odgovora. Tudi kdaj bo ta referendum, še ni znano. Dalo pa se je razumeti, da ga pred koncem leta ne bo, tudi z utemeljitvijo, da je treba uskladiti zahteve in možnosti medicinske fakultete.

Delavci inštituta za patologijo na tem sestanku niso uveljavili svojih, v pretežni meri upravičenih zahtev. To pa predvsem zaradi nesamoupravnega mišljenja nekaterih in zaradi še vedno navzočih in odločujoče hierarhične lestvice tako v našem izobraževalnem kot tudi zdravstvenem sistemu.

Svoje mnenje o delu in nagrajevanju po delu tako na patološkem inštitutu kot tudi na medicinski fakulteti v celoti so povedali odgovorni vodilni tovariši in najnižji tehnični delavci. No, njihovo pripovedovanje pa bomo objavili v prihodnji številki.

Andrej Agnič

Revščina pa taka...

V času, ko bremena stabilizacije vse bolj pritiskajo ramena, se sindikati borijo, da bi jih čim pravičneje razdelili. Tudi pri nas so kategorije delavcev, ki z rednim delom težko zmorejo vso težo iz dneva v dan višjih življenjskih stroškov. Zato imamo v naši socialistični družbi vrsto oblik za pomoč prizadetim, da ne bi sami in njihovi otroci vsak dan občutili krutost teh bremen.

Ena izmed teh oblik je brezplačno otroško varstvo za socialno ogrožene družine. Žal v Sloveniji živa duša ne ve, kdo, koliko in zakaj dobiva pomoč, ne plačuje vrtca ali prejema subvencijo. Pred časom so v Celju med prvimi pri nas na otroškem varstvu zaposlili socialno delavko, ki si je nekoliko natančneje ogledala sezname tistih revnih družin, katerih otroci so imeli brezplačno varstvo. Gre za določilo samoupravnega dogovora, da naj imajo otroci, katerih starši s svojim rednim delom niso zaslužili več kot 5.600 dinarjev na mesec na družinskega člana, brezplačno oskrbo v vrtcih. V Celju je, po tamkajšnji evidenci, bilo zastoj v vrtcih 236 otrok. Vseh, ki so deležni otroških dodatkov ali subvencij pa je 3.099 družin s 6.938 otroki. Za to porabijo okrog 164 milijonov dinarjev na leto.

No, in zdaj se povrnimo k socialni delavki, ki je malo natančneje pregledala seznam družin, katerih otroci so deležni brezplačnega varstva in vrtcih. Med drugim je ugotovila, da je med njimi tudi 14 obrtnikov, ob katerih dohodkih je ob analizi dejanskega gnotnega položaja postavila vprašaj, čeprav so vrtcem predložili potrdila o davčnih osnovah, po katerih so izračunani njihovi osebni dohodki.

Socialna delavka ni verjela, da bi Dušan Košir, rtv serviser, v omenjenem obdobju zaslužil le toliko, da bi na družinskega člana prišlo 5.084 dinarjev na mesec. Enako velja za Silvo Pešca, taksista, ki je prijavil 5.579 dinarjev; vodovodni inštalater Stane Prevožnik 5.433 dinarjev; pleskar Dragan Mančič celo 4.422 din; graver Jurij Kovač 5.346 din; avtoprevoznik Ivo Grlič 5.261 din; avtoprevoznik Franc Antloga 5.273 din; avtomehanič Vinko Završnik 4.319 din; avtoprevoznik Jože Rozman 4.834 din; inštalater Darko Štok, avtoličar Anton Prevolnik 5.819 in avtoprevoznik Goran Tješinski 4.684 dinarjev. Omenjeni imajo 23 otrok, ki naj bi odraščali in živeli na meji še možnega...

Zakaj je socialna delavka podvomila v njihovo revščino? Najprej zato, ker večina obrtnikov zaposluje druge delavce, da so njihove žene prav tako zaposlene, da premorejo lastniška stanovanja, hiše in vikende, da so lastniki dveh in celo treh avtomobilov... Kaže torej, da nekaj ni v redu. Spet smo dokazali, da smo nedosegljivi pri iskanju lukenj v naši pozitivni zakonodaji, v izkoriščanju družbene skrbi in omalovaževanju resničnih naporov delavcev, ki že komaj zmagujejo vse večje potrebe družbe.

Primer iz Celja niti ni izjema niti pravilo. In vendar ni treba biti zelo učen niti pameten, da pomnožiš ali razdeliš številke, ki jih predlagajo otroškim vrtcem v Sloveniji, da ugotoviš, kako gre za velikanske vsote denarja, ki jih nekdo (čeprav na osnovi nekega potrdila) neupravičeno dobiva. Že omenjena socialna delavka je ugotovila tudi to, da so številke o osebnih dohodkih delavcev, ki jih računovodstva dajejo, in tiste, ki so predložene SDK — precej različne.

V Sloveniji smo se dogovorili za enotna merila. Po dolgem in napornem delu nam je celo uspelo zbrati in v družbenem dogovoru združiti vseh 600 določil, ki so bila že sprejeta, vendar nam ni uspelo priti do enotnih šifer pri obstoječem računalniškem sistemu, tako da še vedno »peš«, in kot je videti le redkokdo, pobrska po vsebini predloženih papirjev, pogleda pod krinko poštenosti.

J. Sever

LIPE SVEDER: VPRAŠANJE

